

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Naponkénti eladás

Molnár és Trill új szerkezetű kórképe, a Pokol.

Az emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pokla a városligeti fasor végén kórkép alakjában látható. Ez a kórkép merőben új beosztásán látványos.

Fő részei:

1. A feltek átkelése az Acheronon.
2. A lebegő lelkek.
3. A tékozlók és fősvények hegye.
4. Dís vár. Az izzó torony.
5. Az égő sírok.
6. Az ember-fák erdeje.
6. A vérfolyó.
7. A tűzész.
8. Az égő lábak mezeje.
9. Az ostorozottak.
10. Az aranycsuhás barátok körmenete.
11. A mérszálás.
12. A kígyók földje.
13. A jégvilág.

Megszámlálhatatlan sokaság. Alomvilági tájak. Soha eddig nem látott színházok. A világnak egyetlen, áttetsző színekkel és szabad alakokkal szerkesztett kórképe.

Látható reggel 9 órától egész nap a király-utcai fasor végén, szemben a kiállítás második főkapujával.

Belépő díj 50 kr.

A Városligetbe menő villamos kocsik, omnibuszok és lóvonat kocsik megállóhelye.

A Pokol Gárdonyi G. fordításában a kórképből vett képekkel illusztrálva minden könyvkereskedésben kapható. Az ára 50 kr.

A nap változó világossága szerint változó színházok! A iünneményes festészetnek legnagyobb s egész világon egyedül álló alkotása. 6811

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen
legjobb hatású szer a **RÉTHY-féle pemeteft-czukorka**, mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható minden gyógyszerárban. Egy doboz ára 30 kr., 5 dobozzal 1 frt 50 kr-ért bérmentve küld

Réthy Béla gyógyszerész
Békes-Csabán. 6981
Főraktár **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész Budapest.

BERGER LEÓ
kávéháza
Erzsébet-körút 58. sz.,
a Royal nagyszálló és a körúti fürdővel szemben.
Elismert legjobb kávé Budapesten.

Legújabb villamos ventiláció; a helyiség teljesen füstmentes. Francia és angol illusztrált lapok és napilapok, orvosi és jogi szaklapok, valamennyi sportlap. 7071

Praecisio tekeasztalok.

A kincs mit ér — mit ér az élet
egészség híján?
Vérzegénység, erőtlenség és idegességnél egyedül **SERRAVALLÓ**

kifőtt irú chinavásbora segít teljes biztossággal. Többek között ajánlják: Drasche, Kraft-Ebing, Kétili, Laufentner, Neuser, Schwimmer tanár urak.

Fő- és szétküldési raktár: Egger féle gyógyszerár a «Nádorhoz». Budapest, Váci-körút 17. 6969

Kis üveg (1/2 liter) 1.20, nagy üveg (1 liter) 2.20.

Fáris 1889. Kitüntetve Brüsszel 1891.
Genf 1889. Bécs 1891.
1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetemes gyomorpor

Barella P. F. W.-től Berlin SW., Friedrichstrasse 230, a franciászórági orvosi társulatok tagja. Orvosiilag legjobban ajánlják. Rendkívül sikeres, még idült gyomorbojoknál is. Szállít próbára ingyen, csupán a viteldij megtérítése mellett, berlini főraktárból.

Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60

Raktár:
Budapest: **Török József** gyógysz. király-utca 12. szám. 6692

Szabadalmazott Jégsarkantyúk!

Ezen rendkívül ezél-zerű jégsarkantyúk minden más gyártmány fölött előnyt érdemelnek. Jóval kisebbek és könnyebbek, nem sérülnek a sarkat, és nem is a téli álló elávoitani. Használaton kívül teljes n láthatatlanok, 60 kr.-nak előzetes beküldése ellenében portómentesen, vagy postátánvét melle szétküldi: C. A. Stanek jun. Reichenberg. 7010

FORGÁCSOK

Irta
AHO JÁNOS.
Finn eredetiből fordította
POPINI ALBERT.
Ára füzve 1 frt 20 kr.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb gyógyászat
SAVANYÚ-KÚT

Nincs többé fejfájás!

D. GÖTZ MIGRAINE-PORA

huszonöt év óta egyedül, ideges, rheumaszerű, söt gyomorból származó fejfájás ellen a legjobb sikerrel használtatott, mit több ezre meü koszonetnyilvánítás bizonyít. Utolsó időben **Dr. MADRIDI UDVAR** és **Baross Gáborné** ó exoellentója feltűnő eredményvel használta. Kapható **KOLLER TESTVÉREK** a «Nagy Kristóf»-hoz oimzett gyógyárában Budapest. IV., Kristóf-tér 2. Váci-utca és Kristóf-tér sarkán. 7038

Kwizda-Fluid
4 arany, 18 ezüst és élemerő érem. 30 litereteli és élemerő okmány.
A kigyó védjeggyel.
Régi óhírú diktikus-co-metikal szer (dörzsoló) az emberi test idegeinek és izmainak erőssé és rugósnnyá tételére.
Ára:
1/2 palack 1 frt.
Valódi csupán a fenti védjeggyel ellátott palackban és kapható minden gyógyszerárban. — Főraktár: **Kerületi gyógyszerár, Kornenburg, Bécs mellett.** Szőjegy, csimlap és csomagolás törvényesen védve. 7001

A Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület

LVII. ÉVI RENDES KÖZGYŰLÉSÉT

1897. évi február hó 7-én délelőtt 10 órakor fogja Budapesten, Pestvármegye székháza dísztermében (IV., Granátos-utca) megtartani.

TÁRGYSOROZAT:

1. Jelentése az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak az 1896-ik évi üzlet eredményéről.
2. Határozathozatal a mérleg és tiszta jövedelem iránt.
3. Az alapszabályok 103. szakaszának módosítása.
5. Esetleges igazgatósági előterjesztések.
5. Hat igazgató választása (alapszabályok 23. és 35. §-ai).

Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelemzettséggel hívatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által, szavazati jogát, kinek részvénye 1896. december 31-éig nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig az egyesület főpénztáránál még le nem járt szelvényeivel együtt letételt. Budapest, 1897 január 20-án. Az igazgatóság.

Fekete selyemkelmék
valamint fehér és mindentelö más színek igazi gyári árakon, a valódiságot és tartósságot való jótállás mellett, méterenkint 30 kr-ól 12 frt-ig portó- és vámmentesen házhoz szállítanak. Magánosok részére a legjobb, követelien megrendelési forrás. Ezer meg ezer élemerő irat. Mindezt bérmentesen küldetnek. Széjébe a levélportó kifizetés.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
selyemkalmé-gyárak szövetkeze Zürich. 6953
Spanyol kir. udvari s-állítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

Selyem mellé hálí ingek, kestyúk, nyakkendők, selyem szabkendők, mellgombok, illatszerek, kalapok, czilinderek és egyéb férfidivat cikkeket nagy választékban ajánl

FÖLDVÁRY IMRE

BUDAPEST 7052
Koronaherceg-utca 11. és Kerepesi-út 9. sz.

LATZKOYITS A.

BUDAPEST,
IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros, ajánlja 6594
uri divat- és fehérnemű-újdonosságait.

Levélbélveg-kereskedés PRÜCKLER J. C.

Budapest, IV., Régi posta-u. 5
Alapítottatott 1876. 7014
Veszek! Eladok! Cserélek!

EZREK MENNEK CARLSBADBA.

agoy rossz gyomrutak krepereáják és újra jói emészenek eserre sik-oltenek — néha hiába, egy vagyont; pedig ezt a orzét othon kényelemben, kevés költséggel meg-
„PEPSIN-BOR“ megyaz etelt meg-
és a gyomort rövid időn tökéletesen helyreállítja. — Az én pepsinborom kedves ízű, és hatása ki nem marad. Egy üveg ára 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt.

Rozsnyay Mátyás, gyógyszerész.
mávegyészeti laboratoriuma Aradon. 6905.
Kapható Budapest: **Török József** ur és **Egger-féle**, «Nádor» gyógyszerze társasán valamit magyarországi gyógyszerárban.

Főiskolai Dr. KUN ZOLTÁN kiropróbiált

lgazg- orvos gyógyszerarel
Vérképző labdaesok, rózsaszínre czukrozza: **vérszegé-
dők, górvénykórosok, listalan tüdőbetegnek** legjobb
gyógyszere. 1 üveg ára 1 frt 20 kr.
Hurut labdaesok, **gyomorhurut, tüdő- és gégehurut,**
mőkör ellen legkittünbőb! 1 üveg egészékek czukrozott labdaes
ára 1 frt 20 kr.
Női betegségek ellen leghasznosabb gyógyszer az **IRRI-
GALO POR** 1 doboz 1 forint 20 kr.
Dentipurin-szájvíz legjobb minden szájvizek fölött! Kittenő
összere a ragályos torokbajoknak is!
Ára 60 krajczár.
A Purpurin Crème arc- és kékenésnek meglepő hatása
van! 5 nap alatt az arcról minden
foltot eltávolít s bárszertívű varázsolja. 1 tégely 1 frt 20 kr.
Kaphatók a készítőnél:

TRSTYANSZKY K. gyógyszerésznél
Sárospatakon. 6839

Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszerárban, Király-
utca. **Dr. Buday Emil** gyógyszerárban, Városház-tér. Minden
drogus-üzletben és gyógyszerárban kaphatók.

5. SZÁM. 1897. BUDAPEST, JANUÁR 31. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 •
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
félévre — 4 •
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.—
félévre — 2.50
Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is caatlendő.

DEÁK FERENCZ KIADATLAN ARCZKÉPE.

DEÁK FERENCZNEK ifjabb korából csak két arczékepe volt eddig ismeretes. Barabás Miklós 1837-ben festette le Deákot Bártfay László részére, s ez a mellkép ma a magyar tudományos akadémiában van; ugyanezt az arczékepet használta föl Barabás 1848-ban, mikor az első magyar alkotmányos miniszterium arczékepesarnokát rajzolta. Deák másik ismert arczékepet 1842-ben Eybel rajzolta köre, ki a régi magyar országgyűlések nevezetesh tagjairól készített arczékepeket. Mindkét képet bemutatta lapunk régebbi évfolyamaiban.

Közelebb Deáknak egy harmadik arczékepéről nyertünk tudomást, mely Szvoboda festőnek igen sikerült aquarell-festménye a negyvenes éveknek későbbi részéből, a mikorról Deáknak más arczékepe nem maradt fenn. Ezt az érdekes képet Deáknak egyik bizalmas barátja, gróf Festetich Bennó zalamegyei birtokos készítette egy alkalommal, mikor Deák az országgyűlésről haza érkeve, Kehidán időzött.

Köztudomást dolog, hogy Deák Ferencz szoros barátságban volt a megye kiválóbb családai-
val, így a Zsvorákkal, Kubinyiakkal, Oszterhuberekkel, a kik rokonai is voltak, továbbá a Zoltánokkal, Tolnayakkal, Hertelendyekkel, Kerkapolyakkal, stb., a kik mindnyáján örvendve várták haza az akkor már nagy hirre jutott államférfiút, midőn a pozsonyi országgyűlés kapui bezárultak. Mert Deák a megyében is népszerű volt, mintha e tekintetben is élő ezafolata lett volna annak a közmondásnak, hogy «nemo propheta in patria sua» (senkit sem tekintenek prófétának a maga hazájában). Őt, alig hogy haza került tanulmányai végeztével, mikor ügyvédnek is felesküdtött Pesten, egymás után emelték a megye különböző tisztségeire; s midőn az első (1832—36-ki) országgyűlésről, a melyen részt vett, pihenni tért Kehidára, ismét tapasztalhatta a közbizalom jeleit a fő- és köznemesség részéről egyaránt.

Érdekes erre nézve, a mit Deák maga mond el Kossuth Lajosnak 836 július 18-ikán írt levelében. Ekkor foglalta el az újonnan kinevezett főispán, gr. Batthyány Imre, főispáni szé-
két, s a megyei főjegyző az esküformát a hahóti apátnak adta át azzal a felszólítással, hogy ő olvassa fel azt a főispánnak, mint a jelenlevők közt első rangú egyházi személy. A megyei rendek azonban zúgolódni kezdtek, hogy az pol-

gári eskü és nem egyházi; s követelték, hogy a főjegyző olvassa azt fel. A zaj mind nagyobb és nagyobb lön. Végre is a főispán kivette az esküformát az apát kezéből s átnyújtá Deáknak, hogy ő olvassa föl előtte. «Ebben — írja Deák — a rendek is megegyeztek hangos közfelkiáltással, s én kénytelen voltam az új tisztelet teljesíteni. Aligha nem én vagyok az első hivatal nélküli polgári személy, ki főispánt magyarul eskettem hivatalának elfoglalásakor.»

Deák Ferencz. Szvoboda 1844. évi aquarell-festménye után.

Lovassy László és társai, Kossuth és Wesselényi ügyében kellett Zalamegyének véleményét mondania s véleményét, ha lehet, tetteg is érvényesíttetnie, mindig Deákot állították az ügy élére. Bécsbe is elment Lovassy és Wesselényi ügyében egész küldöttséggel; sajnos, amabban sikertelenül járt, a király a küldöttséget sem együttesen, sem annak tagjait külön nem fogadta; de emebben az ügyben nem minden siker nélkül járt. Ugyanakkor történt, hogy Metternich fogadta Deák Ferenczet, s midőn Deák beszélgetés közben a magyar alkotmány követelményeire figyelmeztette, Metternich olyant talált mondani, hogy Deák Ferencz szóról-szóra ezt felelte reá: «Sokkal nagyobb véleménynyel vagyok hercezségedről, hogysem ilyen frivolitás tanácsolásra, vagy elkövetésére képesnek higgyem». Metternich, a ki ilyen észinte szót vajmi ritkán hallott, megbecsülte Deákot azzal, hogy komoly hangon folytatta vele a további beszélgetést.

Deák Ferencz ez időben nemcsak országos politikai ügyekben vitt szerepet megyéjében, hanem a megye magán-, hogy úgy mondjuk, házi ügyeiben is. Például 1837-ben a «határozási és arány-pörben» mint helyettes alispán működött, a megyei törvényszékeknél pedig részt mint bírót, részt mint elnök; de kivált mint az árva-gyámi választmány elnökének köszönhető neki sokát a megye, mert annak «négy esztendő óta nagy zavarba jött» dolgaiat rendbe szedte.

Deák is örömmel tartózkodott szülőhelyén és szívesen látogatta meg olykor-olykor rokonait és barátait. Gyorsan teltek napjai a gazdaság körül, mikor huzamos távollét után ismét otthon lehetett. Három-négy hét otthon, mint maga mondja, oly rövid időnek tetszett előtte, mint Pozsonyban egy-két nap, ámbar ott sem volt ideje unatkozni. «Most — írja 1840 június 27-ikéről báró Wesselényinek — ismét parasztember vagyok; bátyám (t. i. Antal) holnap megy Füredre, egy hónapot ott töltenő, s én veszem kezembe az eke szarvát, kerületi ülések helyett a rétre járok, nem a szavazatokat számlál-gatom, hanem a kaszásokat; nem az izenetekről, hanem a mezei munka czélszerű elrendeléséről aggodom; itt nem a rossz válaszok bosszantanak, hanem a rossz idő, a mely a munkát hátráltatja; s ámbar a dél tájban tornyosuló felhők, mikor sok széna van renden, gyakran aggodalmat okoznak, ez mégis sokkal kisebb, mint a mit a politikai horizontnak sokszor vésszel teljes felhői bennünk Pozsonyban támasztottak.»

Szívesen időzött zalamegyei barátainál, ha a teendőkben kifáradt. Így gr. Festetich Bennónál, a ki ugyan kilencz évvel fiatalabb volt (született 1812-ben), s ki ez időben Söjtörön, Deák szülőhelyén lakott, szintén gyakran megfordult s gróf Festetich Bennó gyermekeinek is ő volt a keresztapjuk. Így történt, hogy midőn Deák 1844-ben Zalában tartózkodott: e tájban az említett festő gr. Festetich számára lefestette őt, s ez a kép az, a melyet mai számunkban olvasóinkkal is megismertünk. A szép kivitelű aquarell-kép jelenleg gr. Festetich Bennó hason-nevű fiának, a fejérmegyei tanfelügyelőnek bir-tokában van.

TELNEK AZ ÉVEK.

Telnek az évek. Róza, egyre telnek. Alig jön egy és már is oda van, Mint a száguldó, könnyű nyári felleg. Mely a tetőkön gyorsan átsuhan. Elfog a bújja szörnyű gondolatnak. Hogy év után év így repül tova, Mert az idő sok mindent visszaadhat, De ifjúságunk nem tér meg soha!

Hiába minden! Az út már előttünk
Többé nem az a tündér, régi út:
Nem egyszer durva göröngyre ütődünk,
S a táj virágos hímé elvirult;
Ha ránk nevet még itt-amott a földön
Váratlanul egy róza levele,
Szívünk annak sines, hogy miért örüljön:
Arezunkról hullott az is oda le!

Napunk delel a legmagasb határon,
Forrón lövelli ránk pazar tüzet;
Van fény, meleg, de mégis fájva látom:
Zajosabb volt a reggel és üdebb!
Szín, illat mennyi volt a levegőben,
Pajzán dal mennyi esengett, esattogott,
Míg most e méla, déli rekkenőben
Szín, illat és dal, haj, beh megfogott!

Eljár ugyan a délidő, tudom jól,
S mihelyt a nap a délutába lép:
Felmozdul minden majd a nyugalomból,
Cseng a dal ismét s illatoz a rét;
Az agg örvendez ifju gyermekének.
Kiben szép múltja újból testet ölt.
— Oh, visszatér a reggeli víg élet
Másnak még egyszer, alkonyat előtt!

Csupán nekünk van sorsunk úgy kiszabva,
Hogy életünkben ha lejárt a dél:
Búsán vezessen útunk sivatagja
A csüggedő nap halvány fényinél;
Nekünk nem lesz, ki biztatón mosolygva
Vigasztaljon, ha majd a bánat öl:
Árván bolyongunk, egymást átkarolva
És álmodozva szebb napok felől.

Hogy távoznék, meg nem siratja senki,
Nyomunk sem őzri emlékünket itt,
Némán fogunk a cél felé sietni,
Hol a sötét éj végtelenje int;
Mint tenger síkján két veszendő gálya,
Mely egymás mellett nesztelen halad,
Míg elnyeli a késő est homálya
Künn a fekete láthatár alatt.

Jakab Ödön.

EMLÉKEK KELET-INDIÁBÓL.

Irta Reményi Ferencz.

I.

A «tüzimádó» nő a kormányzó bálján.

A bombayi angol kormányzó bálján láttam először azt a nőt, a ki most eszembe jut, midőn a párizi különös néperől szándékozom írni, a melyet akkor nyílt alkalmam megismerni, mikor Ferencz Ferdinánd főherceget földkörüli utazásában kísértem.

A vendégek már nagy számmal voltak egybegyűlve a kormányzó fényesen kivilágított kerti laka előtt, ott várandók a Habsburgi főherceget, India császárnőjének fejedelmi vendégét, a kinek tiszteletére adatott e bál. Férfiak és nők külön csoportokba tömörültek: itt az egyruhák változatos színvegyülete és aranykessége némi változatosságot kölcsönözött a férfiak maskülönben sötét-komor csoportjának, ott világos-színű selyemruhákba öltözött hölgyek élénkítették a fényes társaság képét.

Szemlélődéseimből egy mellettem gyorsan elhaladó hölgy rezzentett föl. Mintha egy tarka, szírványosan csillogó lepke röppent volna ott el! Csak egy pillanatig láttam, de tünékeny képe mégis megmaradt emlékeimben. Hogy milyen volt, nem tudtam volna megmondani, csak azt, hogy valami feltűnő, valami fényesség volt megjelenésében, mindenben különböző a többi európai származású hölgyek halvány külsejétől.

Megindult az ünnepélyes felvonulás. Egyenként járultunk a kormányzó neje elé, a ki a nagy diszterem végén fogadta vendégeit, és átstünk a szokásos feszes üdvözlési szertartásán.

Azután elszórdtunk az egyes termekbe. Én föl-tettem magamban, hogy nem fogok unatkozni, a mi ugyancsak merész gondolat idegentől, hivatalos bálon — angolok között.

Valami sejtélem azt súgta, hogy a hideg, vértelen albion hölgyek szörnyen untatnának, és csak annak a pillanatra feltűnt hölgynek az ismeretsége nyujtana kellemes és érdekes szórakozást. Elindultam tehát fölkeresni.

Először is a bál teremben néztem szét; de vesztetem, mert ott elfogott a mi barátságos, előzékeny konzulunk.

— Ugy-e bár, fiatal barátom, táncolni akarna, de nincsenek ismerősei a hölgyek között? Jöjjön, bemutatom akárhánynak! Szabadkozni szerettem volna, de már vonszolt a hölgykoszorú felé.

Bemutatott egynéhány missnek és misszressnek; szerencsemre már csak igen keveseknél volt még egy-egy tánc kapható; azoknál szépen oda írást nevetem a táncrenden üresen maradt helyre. Mert hát Angliában az a szokás, hogy még a körtáncokra is előre föl kell kérni a hölgyet, a kivel aztán az egész tánczot és nem mint nálunk, csak egyes tourokat, végig kell robotolni.

Miután hosszas valczerezések után ismét szabadon lélektem, zavartalanul megkezdhettem újra nyomozó utamat. A ház körülfutó nyitott verandára jutottam, a hol divánokon vagy hintaszékeken ülve, a tánczolás mozgalmakorából már kikényelmesedett mamák és bálpapák, valamint a bizonyos, senkitől tánczra fel nem kért hölgyosztály szomorú tagjai és néhány pihenő pár elévált a hűvös éji viralmat. Már körüljárjam majdnem az egész verandát a nélkül, hogy feltaláltam volna azt, a kit kerestem, midőn ezüstesengetű nevetés üté meg fületem, mely oly vigan hangzott az általános, halk társalgás egyhangú morajában, mint a pajkosan szököllő hegyi patak esattogása a fenyves zúgásában. Megfordultam és egy disznóvénnyek által félig elrejtett pamlogon megpillantám az érdekes hölgyet. Bár túl volt már az élet tavaszának első virágzásán, mégis mint egy fénylő, tündéres alak tűnt fel előttem. A villamos lámpák vakító fehér világa százzsinnűen verődött vissza alakjáról. Minden egyes része más-más színben ragyogott. Mint az aczel tündöklött dús fekete hajzata, melyet ritka nagyságú brilliántokból álló fejdísz ékített; a gyémántok mintha zöld, vörös és kék lángokat löveltek volna szerte. Barnás sárga arezbróének is volt valami bárszonyos fénye. Mosolyra nyílt szájában gyöngyszerű zománczezal tündöklötték szép ép fogai. Kecses idomait gazdag virágrajzokkal kihimezett ruha fődé; a feje tetejétől bokáig érő fátyolszerű kelme lengett alá; az is himzett virágokkal volt díszítve. S mind e virágok csillogtak, villogtak káprázató színvarázsszal, mert csupa drágakövekből voltak alkotva. Egy návbí* vagyon volt az asszony öltözete pazarolva. A legszebb drágaköveket azonban a természet adta e nőnek: sötét szemei úgy ragyogtak, mint két hatalmas fekete gyémánt. De mit keres itt e zajgó népes bálon, európaiak mulatságában egy keleti nő? Mert hogy az, arról arcaza és öltözete egyaránt tanuskodott. Pedig úgy Mahommed tanai, mint a hindu vallások megtiltják a nőnek a nyilvános megjelenést a férfiak társaságát.

Kíváncsiságotat kielégítendő, egy közel álló angol tiszthez fordultam.

— Ki az a hölgy? kérdém tőle.
— Egy párizi nő.
— Miféle nép az a párizi?
— Valami tüzimádó persa néptörzs, mely ide bevándorolt és az egész kereskedelmet ke-

* Náváb a helyes hindusztáni szó a szokásos «nábob» helyett.

zébe kerítvén, hogy gazdagságra és hatalomra tett szert. Az angol indiai kormányának a párizi legjobb alattvalói. Ez a nő felesége a leggazdagabb párizi gentlemannak, a kit a közjóért tett nagyszabású áldozataiért Anglia a lovagi rangra emelt és a kit annak folytán a legzárkóztabb társaságokban is elfogadnak.

— Hogy lehetne vele megismerkedni?

— Mutassa be magát.

Megfogadtam a tanácsot.

A párizi nő nyugati módon kezét nyujtá.

— Issten hozta, uram, — mondá francziául, nyájasan mosolyogva. Azért szólítom meg francziául, — folytató e nyelven, — mert önöknél, Ausztriában* e nyelvet, ha nem eszlódom, inkább ismerik, mint az angol.

— Igaza van, felelék, — angolul folytató a társalgást. — De mi tengerészek többnyire jobban tudunk angolul; ez a mi volapükünk, mert, a hol tenger van, ott Anglia mindenütt hatalmas, az angol szót mindenütt értik. De mondja csak, honét tudja, hogy Ausztriában a franczia nyelv általában ismertebb, mint az angol?

— Mert jártam ott, a mikor néhány évvel ezelőtt egy nagyobb utazást tettem Európában. Először Londonban voltunk. Ott láttuk a mi jószágos, szeretett császárnőnkét. Kihallgatáson fogadta férjemet, a ki kitüntetést köszöné meg. Azután Párisba, később Olaszországba utaztunk. Igazán szép ország! Minden szép ott: az emberek, a természet, az égélj, a művészet. Még most is szédül a fejem, ha arra a véghetetlen sok képesarokra gondolok, a hol «keresztény» istenek és istennők képei és szobrai sok százával sorakoznak egymás mellett: a Madonnák, az «Achillesek» és mások, a kiket már elfeledtem. De egyre még most is emlékszem, mert nagyon megijedtem tőle: egy nőalak gyönyörű, de kegyetlen arezvonásokkal, vadul villogó fekete szemekkel, egyik kezében tálcán egy levágott fej, másikban a még véres kés. Az bizonyára a halál vagy büntetés istennője lehet!

— Asszonyom, azt az istennőt, a mint nevezni tetszett, Judithnak hívják. Attól már nem kell félni. Az ilyen öldöklő angyaloknak már lejárt a kora. Ez idő szerint inkább a «Madonnák» hatalmasak.

— Tudom, azok a szelid kifejezésű istennők, a kiket többnyire egy kis gyermekkel ábrázolnak.

— Azok.

— Olyanokat Bécsben is láttam sokat. De szép az a maguk fővárosa! Alig tudtunk megválni tőle.

— Kár, hogy nem voltak a magyar fővárosban is. Budapesten; gyönyörű fekvése a Duna folyó mellett bizonyára elragadta volna.

— Önöknek másik fővárosuk is van?

— Igen. Monarchiánk teljes neve: Ausztria-Magyarország, és a mint e név mutatja, két egyenrangú, egymással szövötközött államból áll, egy közös uralkodó alatt.

— Lássá, az önök országáról eddig ép oly téves nézeteim voltak, mint a legtöbb európaiaknak a mi országunkról, Kelet-Indiáról. Azt képzélik, hogy ez egységes ország, a melyet egy nép lakik: a «hinduk». Mily tévedés! Itt több és egymástól különböző nép lakik, mint egész Európában. S mindegyik más-más nyelvet beszél, a melyek közül sok nem is hasonlít egymáshoz. Még itt Bombayban is, ha a benszü-löttekkel beszélni akar valaki, legalább is 2—3 fő nyelvet kell tudnia. Én például birom úgy a marattit, mint a gudzeratit és hindusz-

* Keleten, a hol az európai politikai viszonyok nem oly általánosan ismeretesek, monarchiánkat még mindig «Ausztria» néven nevezik.

tánit, bár nem ezen néptörzsek közül származom.

— Tudom, kegyed a párizi néphez tartozik. Szégyenlem megvallani, hogy erről eddig alig volt tudomásom. Csak annyit tudtam róla, hogy «tüzimádó» (e szónál a párizi nő elmosolyogta magát) és hogy Persiában volt az őshazájuk, de már ott alig vannak e népek itt-ott gyér maradványai. De hogy a párizi itt Indiában egy nagy számú nép, mely nemcsak hatalomban, hanem női szépségben is gazdag, azt csak most tudtam meg.

A koráljak mosolyra nyíltak; a fekete gyémánt-szemek felragyogtak. Hiába, a bókot minden nő szereti, a legutolsó párua-leány ép úgy, mint az ezeregyéji tündérek.

— A bókot elfogadom, — mondá a párizi nő, — de nem a magam részére, hanem párizi nő-társaim nevében. Rám nézve már elmúlt a szépség kora, hiszen már felnőtt leányom is van.

— Pedig nem is vettem eddig észre, hogy kegyeden kívül még más párizi nő is volna a hölgyek közt.

— Nincs is itt, mert nálunk a fiatal leányok nem járnak társaságba. Ha tehát a leányomat látni akarja, el kell jönnie hozzánk!

— Ha megengedi, igen szívesen.

— Majd kifözünk férjemenl valami tervet. Ime, épen felénk jön.

Kíváncsian tekintetem arra a hatalmas párizi, a ki nejét drágakövekbe, gyémántokba öltözteti és a ki oly tekintélyt tudott magának kivívni, hogy «native»* létére egy angol kormányzó báljára hivatalos. Azt véltem, hogy ha a nő olyan, mint egy szultána, a férfi olyan lesz, mint egy szultán. A képeletem szerint gyémántos turbánnal fődött, arannyal kihimzett drága szövetekbe öltözött tekintélyes kinézésű keleti hatalmas úr helyett azonban egy fekete frakk-, klakk- és lakkos, vékony dongájú, egyszerű külsejű emberke lépett hozzánk, a kinél csak a vonások és a sárgásbarna arezsin árulták el a keleti származást.

— Férjem, — mutatá őt be a párizi nő. — Bocsánat, az ön nevét elfelejtém, — folytató hozzám fordulva.

Feleletül átadám névjegyemet a frakkos parzi návbának, a ki azt rögtön viszonzóá saját névjegyével, melyen e név volt: J. Cowasjee Jehanghiér.

Miután még egy darabig beszélgettünk, a párizi igen szívesen meghívott a következő héten házánál tartandó délutáni összejövetelre, hozzá tevé, hogy nagy öröme szolgálna, ha ez alkalommal az «Erzsébet» tisztikarát is magánál tisztelhetné. S mindjárt el is ment, hogy a mondott alkalomra tisztársaimat is meghívja.

— Eligérkezett-e már a következő tánczra? kérdém a «tüzimádó» nőtől.

— Nem.

— Szabad ez esetben reménylenem?

— Mi párizi nők soha sem tánczolunk nyilvánosan. Csak otthon, családunk és ismerőseink körében.

E percben utálatos krakogás hallatszott a magasból. Valami holló, vagy keselyű lehetett. És e hang eszmekapcsolat folytán egy már rég elfeledett képet idézett föl emlékezetemben az

* A büszke angol minden színes népfajt «native»-nek (benszüllött) nevez s mind alaposan megveti, még ha magas ranggal és műveltséggel bírnak is. Társadalmilag nem tartja őket magával egyrangúknak; nem közlekedik és nem elegyedik velük. Ezen elkülönítést egyik főoka corbitatlan fenőbbségük és hatalmuk. A magukat elkülöníteni nem tudó és a nativékkal összevegyült portugálok, spanyolok és részben a francziák és hollandok is elvesztették Keleten tekintélyüket és azzal hatalmuk nagy részét is.

ezeregyéji mesekönyvből. Balra néhány ember leborulva imád egy oltáron lobogó tüzet; jobbra egy dombtetőn egy toronyalakú építmény áll; szélén dögmadarak serege ül. Épen egy holttestet visznek a toronyhoz.

Ez a nő is ahhoz a néphez tartozik, mely nem temeti el a halottait!

A FELNÖTTEK OKTATÁSA.

Egyik régebbi közművelődési egyesületünk, a *Budapesti Népoktatási Kör*, a múlt évben töltötte be fennállásának 25 évét. Hogy mivel foglalkozik a kör, bemutatja mai két képünk, melyek a felnőtt nők és férfiak oktatását tüntetik fel.

1868-ban, mikor országgyűlésünk a népoktatási törvényt megalkotta, maga báró Eötvös József, a halhatatlan emlékü vallás- és közoktatásügyi miniszter, ezt mondta: «Ha van feladat, melynek megoldására az állam minden hatalma elégtelen, az a népnevelés; oly feladat ez, melyet a nép maga oldhat meg». Ekkor lépett fel a külföldről haza tért nagy hazánkfia, *Türr István*, a *felnöttek oktatásának* eszméjével, minthogy ezekről a törvény külön nem gondoskodott. 1868 szeptember 30-án becsátotta ki erre vonatkozó lelkes fölhívását, mely a legkedvezőbb fogadtatásban részesült minden irányadó körben. Majd: 870 február 27-én megalkult a «népoktatási központi kör», mely gondoskodott arról is, hogy az egész országban fióköri alakuljanak.

A *fővárosi népoktatási kör* alakításának eszméjeért különösen föllekesült *Irányi Dániel* tette meg az indítványt a központi körnek bizottsági ülésén; de csak decz. 18-án alakult az meg véglegesen *Türr István* felhívására. Rög-tön hozzáfogtak a tette kész alapítók a munkához is, úgy, hogy 1871 jan. 3-án, tehát már alig két hét múlva, *Róser Miklós* lovag, volt tanintézetlajdonos és orsz. képviselő, belvárosi saját helyiségében esti 7—8 óra közt tartotta az első nyilvános előadást «a művelődés szükségességéről és annak elérhetőségéről». Februárban pedig az alapszabályok helybenhagyása után a kör teljes erővel megkezdte a többi városrészekben is a felnöttek oktatását. Az első évi jelentés, mely 1871 július 19-én adatott ki, már arról tanúskodik, hogy 25 rendes tanfolyamban és a városi kényszer-dologházban 1880 egyén részesült oktatásban. A lefolyt 25 év alatt pedig összesen 14,819 férfi és 11,235 nő, vagyis együttvéve 26,054 felnőtt egyén részesült a kör útján ingyen rendes oktatásban és látták el részben ingyen tanszerekket.

De volt a Budapesti Népoktatási Kör működésének olyan eredménye is, mely számokkal ki nem fejezhető, a mennyiben erkölcsi hatása kiszámíthatatlan. Példaadlag hatott a társadalomra; megmutatta, mit kell és lehet tenni társadalmi úton is a közművelődés érdekében. Addig e részben mindent csak az egyházak és községek hatóságaitól, vagy a kormánytól vártunk. Most a kör nemcsak megpendítette az eszmét, hanem meg is indította a felnöttek oktatását minden irányban: az iskolákban, társas körökben, munkás- és iparoshelyiségekben, lakanyákban és börtönökben. Érezte a tanulás, tudás jótékony hatását iparral és kereskedelemmel, árral és pórral, katonával és polgárral egyenlőképen, még a börtönök lakóival is. A felnöttek oktatására eddig senki sem gondolt. Ha valaki oly szerencsétlen volt, hogy elemi iskolába sem járhatott, sem más úton oktatásban nem részesült: kénytelen volt egész életében tudatlan maradni, írni-olvasni tudás nélkül tengődni. Most a kör buzgólkodásából behatól a világosság és humanizmus a fogházakba is.

Az ekként megindított oktatás a magyarországnak is nagy szolgálatokat tett; mert népszerű előadásaival nemcsak a legszükségesebb ismeretekkel látta el, hanem a magyar nyelv megtanulására is serkentette az önként jelentkezett hallgatókat, kik örömmel ragadták meg az így kínálkozó alkalmat műveltségbeli fogynatkozásaik pótlására s a magyar nyelv elsajátítására.

Férfiak és nők külön-külön csoportokban látogatták és látogatják az előadásokat. Felnőtt fiatalok és korosabbak, részben idős emberek is versenyző figyelemmel és szorgalommal hallgatják a tanításokat. Egyik képünk a férfiak cso-

ANINAI HEGYSZORULAT.

ANINA ÉS A HÉSGERMŰVEK.

NŐK ISKOLÁJA.

FELNÖTTEK OKTATÁSA BUDAPESTEN. — FÉRFIAK ISKOLÁJA.

portját mutatja be, a mint egy természettudományi előadás általános érdeklődéssel szemléli a levegőről tartott magyarázattal kapcsolatosan sora került azon kísérletet, midőn a tanár két egymásra illesztett ércszelvényből a levegőt kiszivattyúzta, minek folytán a két félgömb oly szorosan összetapadt, hogy két erős legény minden erejének megfeszítésével sem képes a két félgömböt egymástól elszakítani. Másik képünkön a nők csoportja előtt növénytanai előadást tart a tanár, nagyított mintákon mutatván be a virágokat s azok részeit.

Legújabbán azt határozta el a Népoktatási Kör, hogy tanfolyamai mellé könyvtárakat is állít s hogy a szegény leányok számára ingyenes háztartási tanfolyamokat fog berendezni.

Vezérférfiai: *Türr* István, örökös tiszt, elnök; *Rakovszky* István elnök; *Helpf* Ignác, alelnök; *Lantay* Károly, pénztárnok; dr. *Gyulay* Béla, a ki 25 év óta titkára és jegyzője a Népoktatási Körnek.

A Népoktatási Kör eddigi áldásos működése teljesen érdemes a közelismerésre, s valóban kívánatos, hogy lelkesedése és példája menél szélesebb körökben utánzásra találjon.

MENELIK FOGSÁGÁBAN.

Egy olasz törzstiszt naplójából.

A szomorú emlékü ađnai csata napján zászlóaljам még a délutáni órákban is sokáig vitézül helyt állott. Minden egyes szuronytámadás után, melyet a mindinkább előrenyomuló abessziniak ellen meg kellett tennie, 40—50 emberem esett el, s így biztosra vehettem, hogy a sötétség beállta előtt mindennek vége lesz. A szük sziklahasadék tetejéről, melynek hátát vetve, megkerüléstől nem tarthatunk, egyes lövések azt jelezték, hogy az ellenség oda is eljutott s habár onnan nagyobb erőt ki nem fejtettek is, a teljes körülzárás egy-két órányi idő kérdése volt.

— Fiúk! — mondám embereimhez fordulva, — ha nem akarjátok azt, hogy ezek a vadak itt egyenként leljenek, a sziklafal tetejét el kell foglalnunk!

— Éljen Olaszország, éljen a király! — kiáltották a derék katonák — s alig husz percz múlva a savojai kereszt lobogója a sziklafal tetején lobogott.

Ámde mindez nem tartotta fel a végzetet, mert az ellenség egy alig kétszáz lépés távolságban kimagasló hegyesücsről oly iszonyú kartástüzet adott reánk, hogy új állomásunkat rögtön el kellett hagyni. Ekkor egy elpattant szikladarabot homlokunk talála, elájultam. Hogy mi történt velem ezután, nem tudom, de sokáig tartott elkábulásomból felébredve, hátra kötött kezeikkel egy abessziniak őrítz mellett a földön feküdtem. Fejesebem alig fájt, de annál jobban gyötört az éhség s a szomjúság. Vizet kértem olasz, utóbb francia nyelven. Ez utóbbi nyelvet azért használtam, mivel tudomásunkra esett, hogy Menelik seregében több francia tiszt szolgál. Egy kis vartatva egy abessziniak katonára rumót adott. Arra kértem, hogy a kezeimet szorosan összekötött szíjat vegye le, vagy legalább tágítsa meg. Tiszti szavamat adtam, hogy szökési kísérletet nem teszek.

— Mi a neve? — kérde egy cifra egyenruhába öltözött egén.

— Nevem T—i őrnagy, ő Felsége az olasz király x.-ik gyalogezredében.

— Reggelig várnia kell, — felelé az kifogástalan olasz nyelven. — Mihelyt a Negus ő Felsége a hadifoglyok sorsáról intézkedett, baján segítve leand, addig a legnagyobb sajnálatomra semmit sem tehetek.

— Adasson reám vaslánczot, ha már nem akarja rólam a borszíjat levétneti, de karom úgy fáj, hogy ezt sokáig ki nem bírom.

— Igaza van; erre nem gondoltam, majd utána nézetek.

Az egén néhány katonával érkeezett s hosszas tanakodás után végre abban állapodtak meg, hogy karjaimról a szíjakat leveszik, de e helyett mindkét lábам csuklójára hurkot vetnek. A hurok elég tágra kötöttetvén, a cserét nagyon előnyösnek találtam. Most ennivalót kértem. Az olaszul beszélő egén megígérte, hogy a legényesség főztéből nekem is jut, egyelőre jókora darab füstölt kecskelúst és valami szivarfélet adott, mire nem sokára mély álomba merültem.

Hajnaltól hadi kürtökkel riadót fújtak és rövid idő múlva a csapatot az ađnai szoroson végig Oaza felé vonták. Ekkor pillantottam meg hadifogságba esett bajtársaim hosszú oszlopát, köztük A. tábornokot két hadvezérrel, és még néhány törzstiszttel. Már azon voltam, hogy a vezér sorsát tőlük megkérdezzem, midőn a folyton körülöttem forgoló, olaszul beszélő egén arra figyelmeztetett, hogy ezt ne tegyem, mivel a bennszülöttek legott megölnek. Két napig tartott folytonos menetelés után, mely idő alatt több ízben bőségesen kaptam eledelt, az esti órákban Aзуаba, Menelik főhadiszállására értünk. A negus tarka gyapuzövetből készült nagy sátra előtt nem esekély ámulatomra több európai egyenruhás embert pillantottam meg. A háboru ezen híján — többnyire tulajdon hadseregükből kiesapott tiszték, — Menelik táborában sem hiányoztak, hol néhány forintért honfitársaik ellen, nem ugyan fegyveres kézzel, — mert a puskapor szagától mindenkor irtóztak, — hanem tanácsesal és tervekkel harcoltak. Egyenruhám láttára a nyomorultak észrevétel nélkül hátrább vonultak.

Az általam többször említett egén mozdulatokat észre vetve ugyan, de azért néhány percz múlva szintén melléjük kerülve, valószínűleg rólam beszélte, mivel majd mindnyáján reám szegeztek tábori távcsöveiket. A kínos jelenetnek Menelik vetett véget, ki sátrából kilépve, egyenesen felém tartott.

Menelikek eddig csak néhány képes ujság képei után ismerve, úgy tetszett nekem, hogy a negus nagyon megvénülhetett. Nemesű, apró gyönyögyös olvasót tartott kezei közt, mellén kövekkel kirakott arany kereszt fénylett. Kardot vagy egyéb fegyvert nem viselt. Két óriási terméű Winchester ismétlő puskával ellátott katonára lépdelt utána, s csak mintegy tíz lépésnyire követték az udvarához tartozó vezérek és főtisztek. Ha a negus megállott, mindenki meghajtotta magát. Leghátul az európai egyenruhás tiszték lépdettek.

Midőn a negus tölem alig öt lépésnyire megállt, ösztönszerűleg kiegyenesedtem, de lábaimat a szíjhurok miatt szét kellett tartanom. Menelik a mögöttem álló katonának valamit mondott, s ez a hurkot lábaimról legott levágta. Most egy fehérszakállu bennszülött lépett a negus mellé. A tolmács volt, ki a negus szavait kifogástalan olasz nyelven ismételte:

— Jobban tenné az olasz király, ha velem barátságot kötve, minden további vérontásnak véget vetne. Az «Ur», kinek alázasot szolgálja egén, nem engedi, hogy ősem örökét idegenek elfoglalják.

A negus ezen kijelentésére természetesen csak ezt válaszolhattam, hogy mint katonának, királyom parancsát teljesítenem kell. Szavaim a negusra valami különös hatást nem tehettek, a mennyiben tölem elfordulva, egyik vezéréhez valami más kérdést intézett. A mindössze alig tíz perczig tartott bemutatás és kihallgatás után ismét a táborba kísérték, a nélkül, hogy lábaimra a békót felrakták volna. Este felé tizenhét alpesi vadász közembert és két altisztet hoztak. Ezek többnyire sebesültek lévén, az abessziniak harczosok tábori kórházába kerültek, hol őket két francia seb orvos vette gyógykezelés alá. A tábori kórház egyszerű berendezése mellett is arról tett tanúságot, hogy Menelik az idegen tiszték tanácsát követve, sebesülteinek gyógykezelését a bennszülött kuruzsókra nem bizza. Láttam két abessziniak katonát, kik bajtársaikkal mellett a betegpóliói tisztet oly ügyesen végezték, mintha legalább is két évi tanfolyamat hallgattak volna. Utóbb a mi, szintén hadifogságba esett orvosaink is működni kezdtek. Ezekkel az ellenség vezérei és főtiszteji úgy bántak, mintha működésüket eléggé meghálálni képesek nem lennének. Maga a negus többször megfordult a tábori kórházban, hová távozása után mindenféle élelmi szereket, gyapottakarókat és egyéb használható tárgyakat hoztak.

A negus főhadiszállását Aзуаból april utolsó napjaiban Adakabba tette át. Itt híre járt, hogy az olasz táborból hadi követek fognak a foglyok kicszerelése tárgyában érkezni, mely hír azonban valótlannak bizonyult. Adakabban szabadon mozoghattam és többnyire egy hegyi patak közelében lévő erdőségekben tartózkodva, csakis alkotór jelentkeztem a tábor parancsnokánál. Ugyanezen parancsnoktól, ki néhány olasz szót

is tudott, megértettem, hogy az Aduánál hadifogságba került olasz katonák az ország belsejében lévő városokban helyeztetek el.

Az esős idő beálltával, mely itt május közepe táján kezdetét vesz, az abessziniak csapatok ismét Adua felé vonultak, midőből két következtetem, hogy a mieink támadásra készülnek. Vértő szívvel láttam, mint viszik Aduánál elfoglalt ágyúinkat a harczterre, de az a gondolat, hogy a nélkül is fogtán volt lőkészletünkkel sokra nem igen mehetnek, némi vigaszt nyújtott. A negus gyalogságának két harmada angol, francia és belga fegyverekkel volt ellátva, míg gyalogsági löszlerádaikon majdnem kivétel nélkül amerikai gyárjegyeket láttam.

A csapatok harcászati kiképzése gyenge ugyan, de fegyelem tekintetében ritkítja párját. Mihelyt a bennszülött tiszték észre vették, hogy a gyakorlatokat figyelemmel kísérem, azonnal eltávolítottak, utóbb pedig értesésem adatott, hogy ezentúl a csapatokhoz közel ne járjak.

Junius 1-én vérhasba estem. Dr. Drioli legott gondozása alá vett, de egyúttal figyelmeztetett, hogy jó lenne, ha ügyeimet úgy a hogy rendbe hoznám.

A betegség csak augusztus első felében fordult jobbra. Valóságos csontvázza lettem és segély nélkül egy lépést sem tehettem. Egy alkalommal a táborban járó negus meglátott. Úgy rémlétt előttem, mintha szánalmas állapotomat észre vette volna.

Mily nagy volt örömem, midőn a tábor parancsnoka rövid szavakkal tudtomra adta, hogy a negus parancsára az olasz előőrökhöz fog kísértetni!

Alkalmasint azt gondolhatta, hogy az út fáradságait ki nem bírom. Másnap egy ösvérré ültettek és szeptember 1-ő napján Delta Rocca ezredes előőrseinnél jelentkeztem.

Bármit mondjanak is Menelikről, annyi bizonyos, hogy sok európai hadsereg nem részesíti hadi foglyait oly emberes bánásmódban, mint a negus, ki országa határain kívül soha sem járt!

ROBINSON SZIGETE.

Az 1896. év nyarán — július 15-ike körül — óriási tengeri földrengés dűlt a Csendes-óceán déli vidékén s tömérék hajót pusztított el s ugyanakkor annak is híre terjedt, hogy a Juan Fernandez szigetszorosra is elsüllyedt; ugyanaz, a melyet Defoe «Robinson Crusoe» című művével világszerte ismeretessé tett. Később ugyan alaptalannak bizonyult a szigetek elhelyezkedéséről szóló hír, mindazonáltal ez a közfigyelmet megint azon apró szigetekre irányította, a melyekkel a legismertebb ifjúsági olvasmányoknak, *Robinson* történetének neve elválaszthatatlanul össze van kötve.

Robinson Crusoe ugyan pusztára költött alak, azonban csaknem teljesen bizonyos, hogy a gyermekek hősenek írója, *Defoe*, művének alapanyagát egy skót tengerésznek, *Selkirk* (vagy *Selderaig*) Sándornak emlékiratából merítette, ki csaknem öt éven át élt Robinsonhoz hasonló körülmények közt a Juan Fernandez szigeten s ezért megszokták ezt a szigetet Robinson szigetének tartani, sőt egyik hegyesücsön, honnan *Selkirk* a hajókat állítólag nézte, emléktáblát is állítottak fel Robinson nevével.

A szigetszoros, mely három kis szigetből áll s a Csendes-óceán egyik legelérhetőbb helyén fekszik 350 kilométernyire a délamerikai szárazföldtől, 1563-ban fedezte fel a spanyol *Fernandez* János Chilibe hajózában s ezért ő róla neveztek el, valamint ő vette azt először a délamerikai spanyolok birtokába, melyben a legújabb időkig megmaradt, bár csak névleg, mivel többnyire lakatlan volt. Kezdetben csak a kalózhajók látogatták a szigetet, később azonban különösen angol hajók gyakran kiköttek rajta, hogy ott friss élelmi szereket vegyenek fel. A hosszú tengeri útazások alatt ugyanis a matrózok között nagyon pusztított régebben a skorbut, melyet csak friss növényi eledellel és tejjel lehetett gyógyítani; ezek beszerzése végett az óceánban magánosan álló szigetszoros nagyon alkalmas megállóhely volt. Ez a skorbut-betegség okozta azt, hogy a hajók az elhagyott szigeten a jövőre gondolva, magvakat ültettek s egyes apróbb állatokat, különösen kecskéket helyeztek el, hogy visszajövet élelmet és friss tejet találjanak. Viszont a skor-

DEFOE DÁNIEL.

but volt annak az oka is, hogy a betegségben kimerült matrózok némelyike *Eldoradónak* tartotta az elhagyott szigetet s megszokták a hajóról, hogy itt kényelmesen élhessen.

1704-ben az említett *Selkirk* Sándor skót matróz jutott a szigetre, a ki egy Amerika körül járó hajón szolgált, de összeveszett a kapitányával, lévén forró véru, makacsfejű fiatal ember, s minthogy többé a kapitány hajóján tovább szolgálni nem akart, ő maga kérte a kapitányt, hogy tegye ki e szigetre. A tapasztalatlan ifjú még harmincz éves sem volt, mikor önként kívánczolt a pusztára szigetre, csakhamar keseresen megbánta elhamarkodott tette, mert az elhagyott szigeten sok küzdelem, aggodás, komoly veszedelem várt rá. Vadkecske nyájszámra akadt, hanem puskapora csakhamar elfogyott, s így puskájának sem vehette hasznát, csinált a csövéből kést, készített vadászhorogot. Úzöbe vette a kecskéket, egy részét lelte, s húsával táplálkozott, a többi megszelídítette, füloket behasította. Még azután huzónötévvel is találtak a szigeten ilyen hasadt füli kecskéket. Rengeteg sok patkány alkalmatlankodott körülötte, élelmi szereit dézsmálták, álmát megbörgatták. Úgy segített ezen a bajon, hogy vadmaeszkákat édesgetett magához, azok neki estek a patkányoknak, s rövid idő múlva kipusztították, vagy *Selkirk* barlangjából elriasztották. Idővel hátáról a ruha, válláról az ing, lábáról a csizma leszakadozott. Addig, a míg lehetett, toldozta-foldozta, végül mégis szokott ahhoz, hogy mezítábj járjon. Úgy megkérgesedett a talpa, hogy a hegyes sziklaháton bizvást üldözhetette a vadkecskéket, ruhát varrt a kecskékbőrből, hegyes kucsákat tákolt össze, a nap égető heve ellen ernyőt csinált. Mindezeket a tárgyakat később ereklyeként mutogatták a kíváncsiaknak.

A szegény matróz a harmadik-negyedik évben már egészen kivetkőzött emberi formájából. Haja, szakála megnőtt és szörnyen bozontos volt, a kecskékből bunda, melybe burkolózott, meg elvadult arca nem embernek, hanem sajátságos állati természetnek tüntették fel őt. Mintha nem négy, hanem harmincz-egyven esztendőig élt volna a szigeten, olyan öreg mutatott az arca. A legsajátságosabb pedig az volt, hogy nem beszélhetett emberrel, s így hova-tovább az a veszelő fenyegette, hogy elfelejti a beszédet, s a szó valódi értelmében állatta sülyed. Hanem a szerencsés véletlen a negyedik évben megmentette őt ettől a sorstól.

Rogers angol hajóskapitány kötétt ki a szigeten. Az volt a szándéka, hogy vizet és fűtőanyagot szerez be a Fernandez-szigeten. Emberei észre vették a szerencséslen *Selkirk*ek, állatnak tartották, s mert futásnak eredt, utána vetették magukat, s már csak azért is, hogy ezt az ember soha nem látta esodaállatot magukkal vihessék: elfogták. Mikor aztán hatalmukba kerítették, nagy csodálkozásukra vették észre, hogy nem állat, hanem — ember. Kapitányukhoz vitték. A boldogtalan *Selkirk* minden porozikájában reszketve állott meg előtte, beszélni is csak zavarosan, tördelt szavakban tudott. Különös szerencséjére a hajón volt egyik régi ismerőse, a ki emlékezett még arra, hogy *Selkirk*ek kitétték volt ez előtt néhány esztendővel a Juan Fernandez-

szigetre, sőt rá is ismert, bár nagyon megváltozott az arca. Kérlezték tőle, hogy mióta él a szigeten. Azt felelte, hogy husz esztendőnél is több ideje annak, hogy oda került. Megkínálták pálinkával, de sehogysen izlett neki. Jócska idő kellett ahhoz is, hogy emberi mivoltával lassankint megbarátkozzék, s régi mesterségébe, a matróz szolgálatba beleszokjék. *Selkirk* aztán a *Rogers* kapitány hajóján maradt. Idővel a régi ügyes, értelmes kormányos vált belőle újra, s valamieske vagyont szerezve visszatért hazájába, Skótzországba.

Rogers és *Cooke* kapitányok egy könyvben leírták *Selkirk*nek négy éves remeteségét, közre bocsátották, s így messze földön érdekes alakká tették őt, kinek sorsa iránt igen sokan részvétet éreztek.

Minthogy mindez Defoe életében történt, ő kétségkívül ismerte *Selkirk* történetét, midőn megírta a maga «Robinson Crusoe»-ját, de mennyire különböznek ezek mégis egymástól! *Robinson* mintaképe a léteért küzdő embernek gyarlóságával és érényével egyetemben. Defoe egyike a világ legszerencsésőbb íróinak, mert olyan alakot teremtett *Robinson*ban, a ki soha el nem évül, mindig és minduntalan szeméink előtt van ezer formában, mint maga az emberiség egy emberben megtestesítve.

Defoe regényének rendkívüli hatásáról indítatva, igen sok ember látogatta ezt a szigetszorosportot, a spanyol *Benjamin* *Vienna* *Mahenne* 300 lapra terjedő könyvet írt róla s még nem oly régen, 1892-ben is három hónapig tartózkodott itt *Philippi* és alaposan tanulmányozta a sziget természeti állapotát. A jelen század közepe táján német gyarmatosok telepedtek le a szigeten, azonban a gyarmat nem sokáig állott fenn; ismét lakatlan lett az egész szigetszoros.

A három sziget közül a legnagyobb *Mas á Tierra*, a tulajdonképi *Robinson*-sziget, 22 kilométer hosszú, 8 kilométer széles és körülbelül 80 négyszög kilométernyi területű. Ez egészen hegyes; a partjai is nagyon meredek s nehezen megközelíthetők; egy kis öble alkalmas a kikötésre. Úgy ez, mint a másik két (*Mas á Fuera* és *Santa Clara*) sziget határozottan vulkáni eredetű, meredek kopasz hegyekkel, melyek belsejében még sok láva és más vulkánanyag található. Legérdekesebb, hogy növényvilága határozottan átmenetet alkot a délamerikai és az ozeáni növényzet között, s ezért nagyon sok ezredeti faj van benne, valamint olyanok is, melyek általában mutatnak, s így bizonyoságot *Darvin* elméletének. Állatvilága igen csekély s nagyobb állatok a még mai is élő, de teljesen elvadult kecskéken kívül nincsenek. Emberi munka nyomai már csekély számmal vannak az elhagyott és lakatlan szigeten, vad

DEFOE A PELLENGERÉN.

emberek pedig talán soha sem voltak rajta. Ezek szerepeltetése *Defoe* saját találmánya, mely azonban *Robinson* híres regényét kétségkívül érdekesebbé tette, mintha pusztán *Selkirk* élményeit írta volna le.

Defoeól, a *Robinson Crusoe* világhíre vergődött szerzője életéről a *Robinson*nak egy új angol kiadása, melynek magyar fordítása a *Franklin-Társulat*nál most van sajtó alatt, a következő adatokat találjuk:

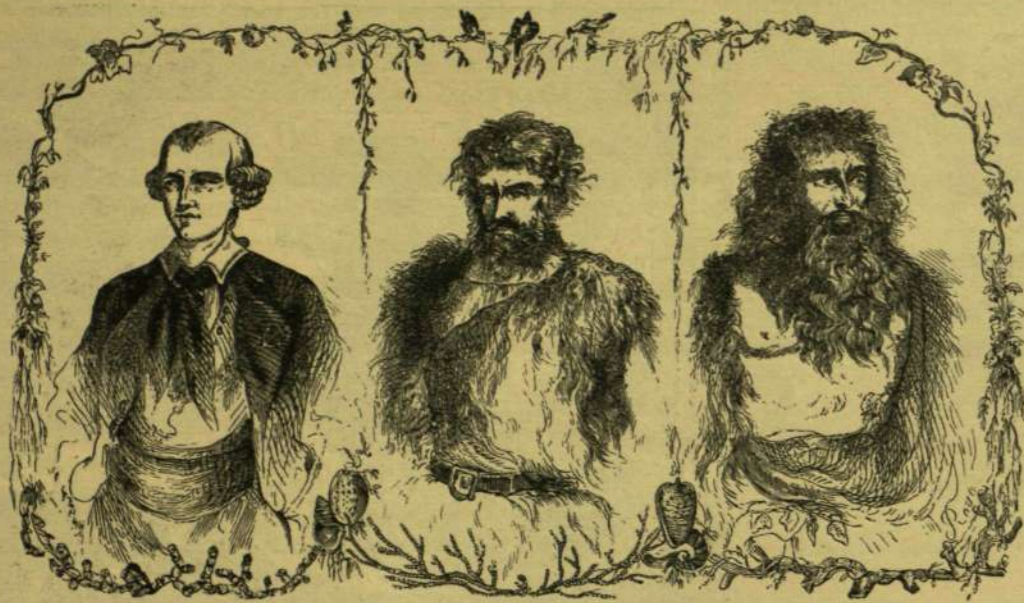
Defoe.

Defoe vagy de Foé Dániel Londonban született 1661-ben. Atyja jómódú mészáros-mester volt, a ki fiának tehetségéhez mérten a legjobb nevelést adta, főleg mikor észrevette, hogy a fiút az Isten szép elméleti tehetséggel áldotta meg. És mégis, a fiatal Defoe sem a papi, sem a politikai pályára nem lépett, hanem mihiely embenyri emberre eseperedett, üzletet nyitott és kereskedő lett belőle.

Abban az időben Angolország vallási torzsalakodások szimbielje volt: az úgy nevezett anglikánusok és puritánok között állandó összekapások valának napirenden; a szószéken, a magánéletben czivakodtak, sőt még a politikában is kétféle oszlott a nemzet. Defoe testtel-lelékkel a puritánok közé tartozott, s a milyen egynes gondolkodású ember volt, nem is titkolta, hanem tollat ragadott kezébe és felesapott — írónak.

Erdősen, sőt kiméletlenül osterozta a hatalomra vergődött pártot, mely a puritánokat mindenáron el akarta nyomni, s a keresztényi szeretet helyett a gögőt és hatalomra törekvést tüzte ki feladatául.

Mikor aztán a lappangó tűz lángokban esapott fel, s Angolországban kitört a harcz, Defoe kardot kötött az oldalára és harczolt ritka bátorsággal és nemes lelkesedéssel. A puritánokat leverték, egy részük fogságba esett, a másik rész elmenekült. Defoe bujdosásra adta fejét. Elvettődt Spanyol-, Francia- és Németországba, s hosszas ide-oda barangolás után visszatért Londonba, hol aztán még buzgóbban forgatta hatalmas tollát. Az igazság vezette mindenben, s nem volt a világnak semmi hatalma, mely őt annak kimondásától visszariaszthatta volna.

MIKOR A SZIGETRE KITEJTÉK.

SELKIRK SÁNDOR
KÉT ÉV MULVA.

MIKOR ROGERS KAPITÁNYMEGALÁTA.

Ez irói buzgólkodásnak az lett a következménye, hogy üzleti dolgait elhanyagolta, adósságba merült, s már-már attól kellett tartania, hogy az adósok börtönébe kerül, midőn váratlanul nagyot fordult a sorsa.

III. Orániai Vilmos került az angol trónra, a ki hasonlóképen gondolkodott, mint Defoe, s azzal fejezte ki a kitünő íróval szemben elismerését, hogy összes adósságait kifizette.

Egy csapásra tekintélyes ember lett Defoeból; könyveiben sok hasznos intézmény létesítését sürgette, a király hallgatott a szavára, gyakran tanácsot kért tőle, s megbízta hasznos törvények kidolgozásával. És Defoe boldog volt, mert jót tehetett embertársai, hasznára válhatott hazájának. Már pedig ő világleletében nem a maga jövedelmével, hanem a másokéval tördött.

Csak hogy rövid ideig tartott ez a meglepés. Orániai Vilmos váratlanul meghalt, s utána Anna királyné került a trónra; az a párt, melynek egyik oszlopa tagja volt Defoe, megbukott, föllükerekedtek újra ellenzéi, a kik ugyancsak siettek, hogy ártalmatlanná tegyék a híres, nevezetes Defoe Dánielt. Alkalom is csak hamar kínálkozott erre. Ugyanis Defoe írt akkortájtban egy költeményt, melyben a hatalomra jutott pártot kigúnyolta, e miatt törvényt láttak felette, elítélték pénzbírságra, 7 évi fogságra s háromszor pelengérré állították.

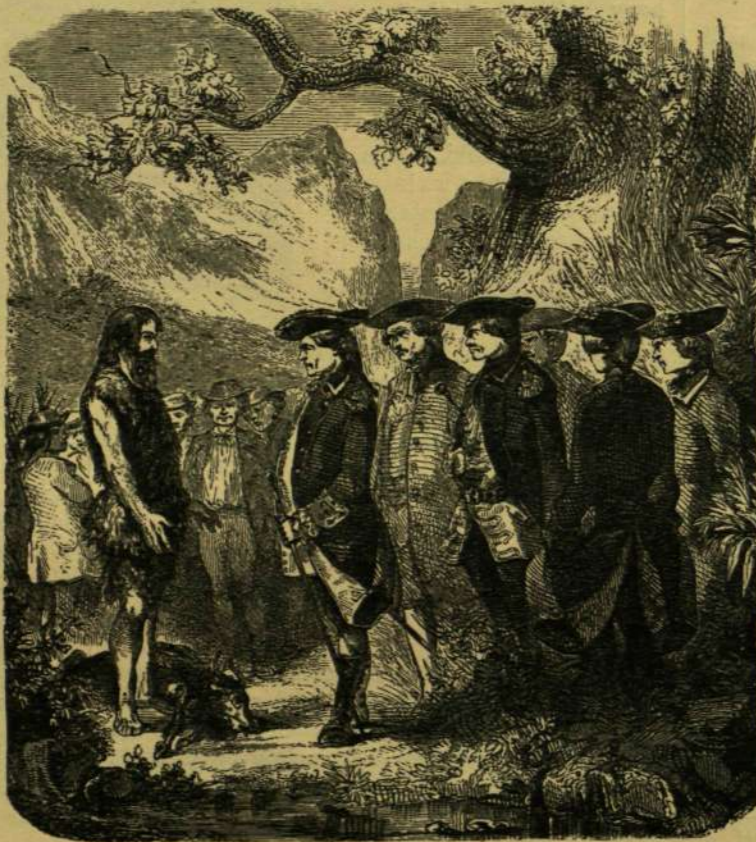
Az »igazság embere«, mert így nevezték őt el Londonban, nem siránkozott, nem is panaszkodott, nemes büszkeséggel tűrte a büntetést, a megaláztatást. Mikor kalodába tették a fejét és kezét az utcán, ezer meg ezer ember dicsőítette őt, ünnepelték, virágokkal halmozták el, diadalmat volt, mikor a börtönből hozták, s mikor a börtönbe visszakísérték.

Ime, polgárok, — kiáltották a törvény embereivel szembeszállók — ez a mi védelmezőnk, ez az igazságnak bátor szószólója, üdv és dicsőség neki! Áldott legyen előttünk a neve! Áldva áldják késő unokáink is!...

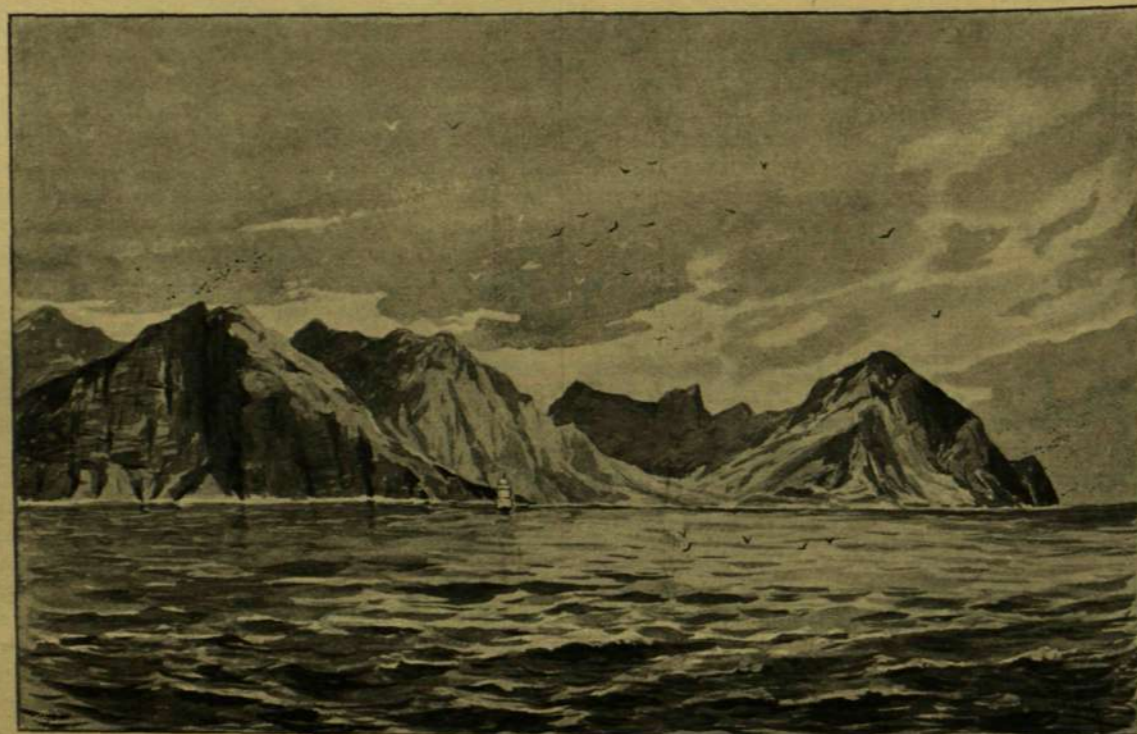
Kendőket lobogtattak az ablakból, búcsújáróhelyllyé változott a Defoe börtöne.

Két év mulva szabadon bocsátották, sőt a kormány több ízben reá szorult az ő tanácsaira. Angolország és Skócia egyesülésének egyik hatalmas előmozdítója volt, a nélkül, hogy kortársai szokása szerint, előre tolakodott volna, sőt egészen hátréba szorult, mert a jutalmak kiosztogatása nem csábította őt. Az érdemeinek hívalkodtak érdemeikkel, ő pedig szerényen visszahúzódott. Elvégre is, a mit tett, nem azért tette, hogy udvari tisztséggel, uradalmakkal jutalmazza meg érte.

Ezentúl nem foglalkozott többé az államügyekkel, visszavonult a nyilvános élettől, s irogatott szorgalmasan. Ellátogatott szegényes házába a szükség, s a kinek nevét egész Angol-

SELKIRK ROGERS KAPITÁNY ELŐTT.

Béy.
Robinson barlangja.

Robinson völgye.

ROBINSON SZIGETE (JUAN FERNANDEZ) A CSENDES-TENGEREN.

országban tisztelettel emlegették: a mindennapi kenyér gondjával tépelődött.

Ötvennyolc éves korában adta ki »Robinson«-ját. S ezért a világhírű könyvért mindössze 100 forintot kapott a kiadójától. Ha manapság adta volna el, dúsgazdag emberré tette volna az az egy könyv, ő pedig közel kétszáz kötetet hagyott hátra, kiváló tudományos munkákat, érdekes elbeszéléseket, regényeket és mégis szegény maradt.

»Robinson Crusoe« azóta bejárta az egész világot. Először lefordították francziára, aztán németre, a többi európai nyelvekre, sőt még az arabok is gyönyörködnek benne e cím alatt: »Az óceán gyöngye«.

Defoe szorgalmasan dolgozott tovább is. Egy más után adta ki kalandos történeteit, regényeit s valamieske vagyonát szerzett, így gond nélkül élhetett volna öreg napjaira, ha a sors meg nem irigyelte volna tőle. Legidősebb fiának adta át vagyonát még életében, s csak azt követte ki, hogy gondoskodjék róla élete fogytáig. A fiú kötelezte magát erre, de elég gonosz szívű volt, nem tartotta meg szavát, s volt lelke ahhoz hogy tiszteletre méltó apjának utolsó éveit megkeresítse. Bánat, gond, inség jutott ki osztályrészeül a hetven éves aggastyánnak, miglen 1731 április havában, hetvenegy éves korában a halál megmentette őt a földi szenvedésektől.

EGYVELEG.

* Az ereklyegyűjtők nagy gondot okoztak egy amerikaiinak, ki Washington Irwing szülőházában lakik. Minden látogató tört le valamit a kertből, udvarról, sőt a házból is ereklyeként, úgy hogy a tulajdonos most már idegeneket nem ereszt be a házába, s nemsokára öröket állít fel az ereklyegyűjtők ellen.

* Kényszerített örökös. Egy Karminski nevű öreg lengyel juhász nem rég hivatalosan értesítették, hogy testvére elhalt, s 150,000 rubelt hagyott hátra. Az öreg, bár földhöz ragadt szegény ember volt, hallani sem akart az örökségről, mivel testvérét soha sem szerette, különösen, mivel szülői bánatukban haltak meg, hogy fiuk orosz szolgálatba lépett, s különben is öreg ember lévén, a pénzt már nem tudta volna használni. Az öreg rokonai azonban másként gondolkodtak, s mivel semmikép sem bírták őt rábeszélni, hogy az örökséget elfogadja, beperelték, s a törvényszék csakugyan kényszerítette az örökség elfogadására.

* A strucz átlag 30 évig él s évenként 9—1800 gramm tollat lehet kapni tőle.

GRÓF MURAVIEV MIHÁLY,

AZ ÚJ OROSZ KÜLÜGYMINISZTER.

A múlt nyáron általános megdöbbenést okozott az a váratlan eset, mikor Lobanov-Rostovskij herceg orosz külügyminiszter, a mint a czári párt európai körútján kísérte, a visszatérében Bécsből Kiev felé haladó udvari vonaton, Sepedovszka állomásnál hirtelen rosszul lett és nyomban meg is halt. Az egész világ feszült érdeklődéssel várta, hogy ki lesz utódja a jeles miniszternek, ki rövid kormányzata alatt a körülmények rendkívül ügyes kizsákmányolásával oly nagy sikereket tudott biztosítani Oroszországnak és a fiatal czárnak a külügyek terén. Így, — hogy csak a főbb dolgokat említsük, — szilárdította a Franciaországgal való barátságot a nélkül, hogy Oroszországnak a hármasszövetség iránti magatartása lényeges változást szenvedett volna; a Bulgáriával való kibékülést csaknem teljessé tette; Törökországban napról-napra mind több tért nyert az orosz politika, s mindamellett fenn tudta tartani az osztrák-magyar monarchiával és a nyugati hatalmakkal a jó egyetértést; Ázsia túlsó szélén is olyan éber figyelemmel volt az események iránt, hogy Japánt megakadályozta Khina fölött nyert győzelme kizsákmányolásában, míg ugyanott tetemesen kiterjesztette Oroszország érdekkörét éjszaki Khinában. II. Miklós czár egyelőre Siskin titkos tanácsossal helyettesítette Lobanovot; négy hónapi megfontolás után azonban Siskint a kormánytanács tagjává nevezte ki, míg a külügyek vezetésére Muraviev Mihály kopenhágai orosz követet hívta haza s ültette be Lobanov örökébe.

Muraviev grófnak külügyminiszterre történt kinevezését különösen a németországi sajtó egy része erősen bírálta; Franciaországban ellenben általában nagy meglepéssel fogadták, mert az orosz-francia barátság megszilárdulását is remélik tőle.

A most 52 éves gróf Muraviev Mihály unokája annak a hirhedt Muravievnek, a ki 1863-ban mint Litvánia főköormányzója oly nagy kegyetlenséggel fojtotta el az akkori lengyel fölkelést. Az ifjú Muraviev gróf a katonai pályán is kitüntette magát főleg pedig az 1877—78-diki orosz-török háborúban, de nem maradt a hadseregnél, hanem a diplomáciai pályára lépett, a melyre különben is szakszerűleg képezte magát. Előbb a haagai orosz követségnél viselt titkári állást, majd Párisba tétetett át első követségi titkárnak, mely minőségében igen megkedveltette magát a francia előkelő körökben. Párisból főnökével, Orlov herceggel Berlinbe helyeztetett át követségi tanácsosnak s ez állásában akkor is megmaradt, mikor Orlov helyébe Suvalov gróf lépett s e mellett is csaknem nélkülözhetelenné tudta magát tenni az ügyekben való avatottságával és megbízhatóságával.

1893 tavaszán a kopenhágai udvarhoz neveztetett ki követté. Berlinből való eltávozásakor II. Vilmos császár a vörös sasrend II. osztályával tüntette ki. Muraviev kopenhágai állásán igen tapintatosan viselte magát, s minthogy az egymással közeli rokon dán, orosz és angol udvarok, meg az Orleans-ház benső viszonyaiból kifolyólag a kopenhágai udvar mindig egyik főgócza volt a nagy-politikanak és Muraviev e nagy-politika titkos munkáiban ügyes közremű-

ködnek bizonyult: teljesen meg tudta nyerni a nyarat rendezen Kopenhágában töltött III. Sándor czárnak s még inkább Alexandra czárnénak, a dán király leányának bizalmát, úgy, hogy udvari nyelven szólva, valóságos »gratissima persona« lett IX. Keresztély dán király udvaránál is. Az özvegy czárné a czár halála után is különösen érdeklődött Muraviev politikai működése iránt, melyet mindenkor helyeselt, és most nem kevés része volt a czárnénak abban, hogy kedvelt diplomatája a külügyek vezetésével megbízott. Így Muravievnél is bebizonyult, hogy az melegsik legjobban, a ki legközelebb van a tűzhöz. Ha a dán királyi udvarhoz nem jut: aligha sikerült volna valaha ilyen figyelmet vonnia magára semmi rendkívül föl nem mutató tehetségeivel, bár különben igen kiváló képzettségű embernek tartják, a ki konzervatív érzületű és ó-orosz szellemű, de tökéletesen avatott a nyugat-európai műveltség és politika titkainak ismeretében is; szóval olyan előkelőbb művelt-

GRÓF MURAVIEV MIHÁLY, AZ ÚJ OROSZ KÜLÜGYMINISZTER.

segű férfiú, a ki mostani nagy emelkedését éppen úgy köszönheti saját erejének, mint a szerencsének és pártfogásnak.

A nagyhatalmak kormányainál éppen mostanában tesz bemutatkozó látogatásokat, a melyek tudvalevőleg nem pusztán udvariasságok, hanem fontos nyilatkozatok és megállapodások alkalmi. Általános az a fölfogás, hogy Oroszország a Franciaországgal való minden barátkozás mellett is még jó ideig békés politikát fog folytatni Európában, hogy Ázsiában, különösen annak legkeletibb részén annál szabadabb kézzel munkálhassa nagy érdekeit, s ezt a politikát Muraviev sem fogja megváltoztatni.

Az új orosz külügyminiszter személyi és családi körülményeit illetőleg a következőket jegyezhetjük föl. Az igen úri megjelenésű, de merev s hideg arcú Muraviev már két év óta özvegy; elvesztette nejét, Gagarin hercegnőt, kitől két fia maradt. Ezek közül az idősebb szintén diplomatának készül. A család ősei közt több nevezetes ember volt. Egyik Muraviev, mint kiváló számtudós, egy algebrát írt, mely iskolai kézikönyvvé lett. Egy másik az irodalom terén tün-

tette ki magát, hol műveit a remekek közé számították. Egy harmadik a háborúkban szerzett diadaljelek egész gyűjteményét hagyta családjára. De leghírhedtebb emlékeztető Muravievnek a nagyatyja, kit »vilnai hóhér«-nak neveznek a lengyelek és az osztrák Haynauval szoktak összehasonlítani. Erről a kegyetlen emberről egyebek közt egy iratgyűjtemény maradt a családra, száznál több névtelen vagy névvel is aláírt fenyegető levél, a melyekben torzképek, vérpádok és akasztófák rajzai láthatók s a melyek írói azzal fenyegetik »az akasztató generális«-t, hogy valamint ő a tört és mérget használja fegyverül: majd őt is törrel és mérreggel fogják elpusztítani. Ez a fenyegetés azonban hiú maradt, mert a kegyetlen férfiú Szentpéterváron »ágyban, párnák közt halt meg« minden nagyobb végső kilődás nélkül, pedig nem kevesebb, mint 128 kivégzés, 972 fegyházra ítélet, 1497 Szibériába való száműzés, 864 fogságra vetés, 345 büntető besorozás, 1529 belebevezés, meg 4096 erőszakos áttelepítés, vagyis összesen 9361 hatalmi erőszakoskodás nyomta a lelkét. Őt azonban mindez nem nyugtalanította s ma éppen oly nyugodtan aluszassa örök álmát, mint a legjámorabb életet élt halandó. Unokája, bizonyos, semmit nem örökölt kegyetlen természetéből.

ANINA.

A krassó-szörényemgyei nagy bányavidéken, melynek nagy részét a szabadalmazott osztrák-magyar államasvattársaság »magyarországi bányái, hutái és uradalmi« foglalják el, a közelebbi múlt időkben igen sajnálatos események fordultak elő. Mintegy öt héttel ezelőtt Resicza köszénbányájában egész sereg munkás életét oltotta ki egy bányalégrobbanás, a múlt napokban pedig Anina bánya- és gyártelepen az igazgatóság némely újabb intézkedéseivel elégedetlen munkások előbb tömegesen megtagadták a munkát, majd pedig, mivel követeléseiket gyorsan nem teljesítették, föllázdáltak s romboló tettelegességgel megtámadták az igazgatósági hivatalokat, mely alkalommal a csendőrséggel való véres összeütközés közben nyolcz ember meghalt, tizenhárom pedig többé-kevésbé súlyosan megsebesült.

E sajnálatos szerencsétlenség színtere, Anina, Versectől keletre egy részben erdős, részben kopár sziklás hegyektől környezett vadregényes völgyben fekszik a mellett a merész építési szárnyvasút mellett, mely a magyar államasvattársaság temesvár-báziási vonalából Jasszenova állomásnál ágazik ki s mely idáig való útjában 13 alagúton és több szédületes magasságú hídton halad át. E festői részletekben gazdag vasútvoalat a szemerangi híres vasúttal szokták összehasonlítani. A vidék nagy terjedelmű hegytömegeit krassó-szörényi Érczhegység-nek nevezik. Alakulásai rendkívül változatosak. Hegyes ormok és éles hegygerincek, kúpszerű tetők és fensíkok, mély völgyek és katlan alakú mélyedések váltakoznak benne a legnagyobb különféleséggel. A hegyek tömege legtöbbször mészközetekből és trachytból áll, telve köszén- és ércztelepekkel. Néhol egészen Karstszéri sziklaromokból áll a vidék; csak hogy itt az ilyen szirtes alakulatok nagy részét is erdők borítják.

Viz aránylag kevés van mindenütt. Az itt-ott csörgedező csermelyek és patakok több helyen a föld alá bújnak, majd másutt ismét előbukkanak. Forrás azonban sok helyt található. A nagyobb patakok egyike a gerlistyei, mely az aninai völgyet is öntözi.

Anina csak 1846-ban keletkezett, mint a szomszédos Stajerlak bányahelység melléklepe. Az első települők száma alig volt pár száz. De 1850 óta, a mint a hegyekben rejülő kincse-

Ikonostas a kelet-szibériai vasút templom-kocsijában.

ket mind jobban fölsmerték, újabb telepítésekkel gyorsan szaporodott a lakosság, úgy, hogy ma már 13 ezer felé jár a lakosság száma, melynek sok nyelvű seregében legtöbb a német (7400), azután következnek a tótok (1553), oláhok (450), magyarok (400) és egyéb nyelvűek. A voltaképeni bánya- és gyáregyületek kívül mintegy 1500 csinos házból áll a helység, melyek mind az uradalom építményei s mindegyikhez külön udvar és kert is tartozik, csinos és kényelmes otthont nyújtván a telep munkásainak és alkalmazottjainak.

A tetszetős külsejű helységbe egy vadregényes hegyszorulaton át jut el a kitünő országút és a vaspálya, melynek a szoroson túl levő völgytágulásban épített nagy pályavárát gyári építmények környezik. A helység három főháza léposzótesen húzódik el a völgyet szegélyező hegyoldalon, melynek egyik terjedelmes magaslátán áll a díszes róm. kath. templom.

Az uradalom nemcsak lakóházakkal, hanem művelődési és játékos intézetekkel is kellőleg ellátja a telepeseket. Iskolák, olvasóhelyek, kórházak, gyermekkertek, élelmezési raktárak, stb. gondoskodnak a gyermekek neveléséről s oktatásáról, úgyisint a betegek, elaggottak és munkára képteleneké vált felnőttek ellátásáról.

Aninához 24,972 hold terjedelmű határ tartozik, melynek nagy részét erdőszeg borítja. A nagyban aknázott (évenként 250,000 tonnányi szenet szolgáltató) kőszéntelepeken kívül van Aninán nagy olvasztó huta, vasöntő műhely, kavarró és hengermű, melyekben 60 hivatalnok, 130 bányafelügyelő, 2200 bányamunkás, 800 kohómunkás, 300 gyári munkás és 500 erdőmunkás van alkalmazva. Az itt aknázott nagymennyiségű mágnes-vasérczet, barna és vörös vaskövet, rézkénget, rézeleget, arzeniket tartalmazó rézérczetek, vaskovandót, valamint a kisebb mértékben előforduló olmot, cinkeket, vismütöt, ezüst- és aranytartalmú érczetek részint itt helyben dolgozzák föl, részint az uradalom más gyártelepeire szállítják végleges földolgozás végett.

E nagy vállalat nemcsak a helységben, hanem az egész nagy környéken igen sok embernek nyújt állandó keresetet; így közgazdasági fontossága szinte megbecsülhetetlen, kivált ha megfontoljuk, hogy a roppant uradalom egész területén összesen 140,000 ember lakik, kik közül több mint 17 ezer munkás áll a különböző vállalatok szolgálatában. A nagy uradalomnak ez idő szerint Resicza és Anina a két főhelye.

TEPLOM A VASÚTON.

Századunk egyik legnagyobb nevezetessége, az óriási szibériai vasút, még csak félig készült el, midőn a múlt év nyarán ünnepiesen felszentelték azt a vaggont, melyben a nagy vasútnak nyugati részén, Cseljabinszk és Krivoscsenokovo között, a vasúton utazók számára isteni tiszteletet fognak tartani. Az amerikai nagy vasúttal

is megtörtént többször, hogy az útasok egyik, vagy másik szalonkocsiban isteni tiszteletre gyűltek össze valamelyik lelkész meghívására, de ezek a kocsik nem voltak felszentelt templomok, a mi a legnagyobb részt protestáns hitvallású amerikaiaknál nem is mulhatatlan kellék; az orosz robogó templom azonban nemcsak felszentelt s kizárólag isteni tiszteletre szánt helyiség, hanem külsőleg is hasonló az orosz templomokhoz.

A templom felszentelése július 11-én, Olga napján történt, tehát az orosz császár elsőszülött leányának, Olga Nikolajevna nagyhercegnőnek a névnapján, a mint hogy a templom czéljára szentelt hatalmas vasúti kocsit a nyugat-szibériai vasút igazgatósága a nagyhercegnő születése alkalmából rendelte meg.

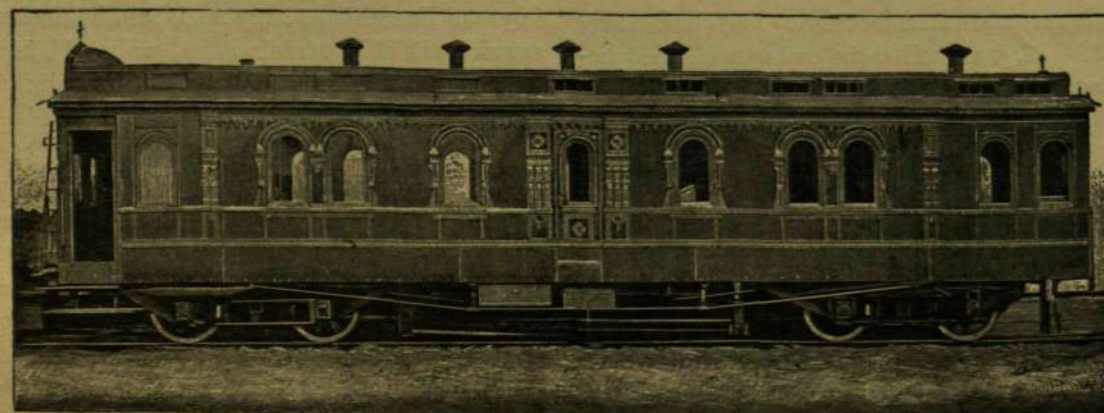
A kocsik külső része kék színű, sárga teakfából készült aranyozott díszítésekkel, belső részén pedig számos tölgyfabetét van építményekkel s teteje kékessárga lemezekkel. A belső díszítést Baumgarten építész tervei szerint a Putilov-féle vasgyár készítette s ugyancsak az építésznek neje, Miksin híres szobrász és festő leánya, készítette a rajzokat. A templomnak mindkét oldalán 9—9 ablak van, a négy sarkon négy egyszárnyú ajtó, melyek közül egy a keleti oldalon zárva van s csak tűzveszély esetén nyitják ki. E felett van egy keresztel ellátott kis torony, három haranggal, hova a vasút külső részéről vaslépcső vezet fel.

A templom belsejében a bejáratnál jobbra van a sekrestye az egyházi szerekkel s balra a gőzfűtő helye. Az orosz templomokban szokásos ikonostas (képes fal) tölgyfából készült, gazdag faragványokkal s igen finom munka. A fő, úgynevezett császár-kapunál, mely a templom szentélye előtt van, láthatók Mária üdvözlése, a négy evangélista, s felettük az urvasora, továbbá még feljebb a tetőzetben a Szent lélek, a kereszt, az ó- és új testamentum jelképei, mind aranyozott képek. Az oltár, melynek helyét kívül kereszt jelöli, teljesen a közönséges orosz templomok szerint van felszerelve s a mellette levő áldozati asztalok tölgyfából készültek és Krisztus keresztre feszítését jelképező képpel vannak ellátva. Az oltár két oldalán van a kereszt, zászló és a híres kazáni Madonna-kép másolata. A papi ruhák, az asztalok és karok terítkei himzésekkel díszített piros selyembársonyból készültek. Ez utóbbiakat az orosz császár ajándékozta, a többi felszerelést mintegy 20 ezer rubel értékben a Putilov-féle vasgyár; maga a kocsik ezenfelül 10 ezer rubelbe került.

A mozgó templomot, mely azóta folyvást használatban van, a nagyobb állomásokon kíváncsiak is sűrűn meg nézik, mint egyik nevezetességet. A pap és egyházi részére a szomszéd kocsiban kis lakások vannak. Magában a templomban egyszerre 70 ember fér el kényelmesen.

A BOGÁRSÁG TANYÁIRÓL.

Nagyon érdekes dolgokat ír le *Jablonowszky* József a „Természet köréből” című alatti, a Franklin-társulatnál közelebb megjelent könyvben, a különféle bogárfajok csodálatos működéséről, különösen pedig építkezéseiről, melyek nagy részét szemünk előtt folynak ugyan le, de a melyeket rendszerint nem szoktunk figyelemre méltatni, habár ezt a legnagyobb mértékben megérdemelnék is. Szerző erről az érdekes tárgyról egyebek közt a következőket beszéli el, jelesen a sárból építő méhekről és darazsakról:

Templom-kocsi a kelet-szibériai vasúton.

Magányos kerti házaknál, de még inkább félre eső falusi viskóknál, melyeknek vert fala azon módon csupaszon maradt, mint a hogy azt építője felhúzta, vagy használatlanul heverő nagy köveknél, melyeknek környékét és csendjét ember ritkán zavarja meg, letelepedik a fekete és majdnem poszméh nagyságú kőmives méh (*Chalicodoma muraria*). Noha ez a vadon élő méh csak egyenként fészkel, egyes helyeken néha nagyobb telepekben is található, úgy hogy a vakolatlan fal, vagy a terméskő oldalán kisebb-nagyobb távolságban több ilyen fészkek is látható. E méh, mihelyest tavasszal fészket elhagyta és heves zsongással járó nászútját bevégezte, rögtön munkához fog. Kikeresi a fal vagy a kőoldal alkalmas horpadását és ide szállítja aztán az építkezéshez szükséges anyagot: apró homokszemeket, melyeket saját gyártmányu ragasztó anyagával olyannyira szilárd és vízáthatlan tömeggé illeszt össze, hogy azt még a legtartósabb eső sem áztatja le és az embernek is fáradtságába kerül, ha kíváncsiságból szét akarná rombolni. Előbb csak egy rekeszt épít, egy gyűszűalakú sejtet, és ha az félig-meddig kész, akkor tele hordja azt mézzel és miután abba petéjét is letojta, rögtön egy más tokot épít. És ezt az építkezési munkáját valóságos lázas sietőséggel folytatja, mert hisz neki nemcsak az idő miatt kell sietni, de óvakodnia kell a léptenyomon ólálkodó különféle élősdiektől, melyek felhasználva a legelső kedvező pillanatot, rögtön ott teremnek és mielőtt a tulajdonos észrevenné, kakukmadár módjára fészkebe rakják saját petéiket. De nemcsak ezektől kell félnie, ellensége neki még a saját vére is: a szomszéd kőmives darázs sem mulasztja el az alkalmat a jogos tulajdonost birtokából kitérni. Ha pedig rajta veszt, ha a tulajdonos a tolatkodó tolvajt meglepi, akkor valóságos tusa folyik közöttük addig, míg az egyik legyőzve el nem menekül, vagy ha a harc nagyon hevesen, életre-halálra folyt, míg a vesztes merészségeért életével nem lakol.

Egy ilyen telepen — ha az építő munkájában senki sem zavarta és ahhoz jókor kezdett — tíz vagy kevesebb rekeszt épít a mester. Ha ezzel — körülbelül július havában — elkészült és építménye felületét nagyjából kiegyengette, lesimitotta annyira, hogy az inkább oda dobott és ott ragadt sárdarabhoz, mintsem mesterséges építményhez hasonlít, akkor maga eltűnik és ott hagyja művét, melyben nemzedéke tovább él, hogy jövő tavasszal szárnyra kapva, megkezdje újra azt a munkát, melyet anyja most abbahagyott.

A kőmives méhekhez hasonló módon építkeznek némely magányosan élő darazsak is, így az *Odynerus*, *Eumenes*, *Pelopaeus*-fajok és mások. Az *Eumenes pomiformis* fészke szabadon, néha egy gallyacsakhoz, máskor valamely sima felülethez, pl. a ház falához van erősítve és nem nagyobb egy mogyorónál. Ezt a kis, némileg lapos-gömbölyű fészket (innen a darázs faj tudományos neve „almaalakú”) finom agyagból építi, fala igen vékony és bejárója egy rövid kis csőalakban végződik. E fészkebe aztán — nem, mint a méhek, mézet — hanem kisebb hernyókat szállít, annyit, a mennyi belefér és a mennyi ivadáka felneveléséhez éppen elég. E hernyókat pedig nem öli meg, hanem csak elkábitja, úgy hogy azok a fészkekben nem indulnak bomlásnak, nem rothadnak el, hanem friss állapotban maradnak addig, míg a fiatal nemzedék azok fellakozásához hozzá nem fog.

Nem folytatom tovább, mert nem igen tudnék egyhamar megszabadulni e tárgytól, olyan nagy a számuk ezeknek az alsóbb rendű állatoknak,

Kőmives méh.

Magányos darázs sejtjéhez hosszú csövet épít a falba.

A BOGÁRSÁG TANYÁIRÓL.

melyeknek építkezése a „teremtés urá”-nak figyelmét lekötöheti és a melyből meggyőződhetik, hogy a természet törvényei önzetlenül és részrehajlatlanul uralkodnak a teremtés lényei felett és minden lény szabad ura annak a kis körnek, a melyet a természet részére kijelölt és a melyben, hajtván az életszükség kényszerítő hatalmától; a létérti küzdelmének egy mozzanatát aránylag épen olyan eredménnyel folytatja, mint az élő állatok elsége az ő bámulatos testi ügyességével és nagy szellemi kincsével — az ember!

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Szávay Gyula. Újabb verses könyve. Győr, 1897. Kévsz újabb költőnek dicsekedhetik oly gazdag költői érrel, mint Szávay Gyula. Dalai, mint egy bő vízfő forrás habjai, buzogva, dagadva, szinte rohamosan törnek elő. Szávaynál sok jeles tulajdonságot föllelhetünk, eleven képezetet, festői tehetőséget s ritka formaérzékét. De mintha költeményeiben több része volna a csillogó elmének, mint az érző szívnek, a lélek valódi, mély megindulását akár örömben, akár fájdalomban ritkán találjuk nála. Az új divatos áramlatnak sem tud ellenállni, néha idegen szavakkal tarkítja verseit (rizikó, sikk, eszprí), majd meg a jó izlés rovására erősen átsap a naturalismusból, pl:

„Tendlad szebb akárhány
Néz éhesen felém
S akárhány mellett elmegyek
Étvágytalanul én.”

Olykor csak egy oda nem illő sorral zavarja meg az összhangot, pl.:

„Hallgatva néz rám
A síma homlok,
S mással—magammal
Már meghasonlok,
Míg érte, érte
Annyira bomlok.”

Nem ri-e ki az utolsó sor a többiek közül, s még inkább az egész költeményből. Nem a kényeskedés, a túlfínomság érdekében szólnak, szívesen veszünk az erős kifejezéseket is, de csak a magok helyén. Kár, hogy Szávayt helyes tapintata és költői ösztöne meg nem óvja az ilyen kisebb botlásoktól. Nyelve szép, lendületes költői nyelv, de itt-ott ilyen hibák fordulnak elő: „Nem-e kész regénybe mén,” „Nem-e cserélne ki.” Csodálatos, hogy jobb írónk sem mentek a nyelvrontásnak ettől a ragályától. Azt sem helyeselhetjük, midőn idegen közmondást használ: „Itt van tehát a kutya eltemetve” (Da liegt der Hund begraben). Költeményeit a szerző három csoportba osztotta, külön címet adva mindenkinek: Daloskönyv, Énekeskönyv, Verseskönyv. Mint a

hogy a címek bizonyos pontig összefolynak, az alájok sorolt költemények sem válnak el élesen egymástól; nagyjából mégis azt mondhatjuk, hogy az első csoportban túlnyomóak a dalszerű költemények, a másodikban az ódai hang az uralkodó, a harmadik csoportban pedig a vegyes költemények foglalnak helyet, elmélkedők, leírók, tréfások, szatirikusok, némelyikében a költő csakúgy szikráztatja szellemét pl. „A legrágóbb kincs”-ben, melyről különben azt jegyzi meg, hogy francia nyomon készült. A kötetet a „Parnasszus pusztulása” című egy felvonásos komédia zárja be. Aljon itt mutatványul az érdekes gyűjteményből a következő költemény:

Távíró-karó.

Ez az árva tarló a némaságával
Kedvemre való,
Állok itt magamban, épen mint amott a
Távíró-karó.

Nagy messze a város, onnan ballagok ki
Magányos uton
Hogy mi dolgom itten, senkinek se mondom,
De én se tudom.

Csak megállok s nézek, megosodáalom jól a
Szürke levegőt,
S kibékülve látom, hogy ma sincsen itt más,
Mint tegnapelőtt.

Te vagy vonzódásom s bámulatom tárgya,
Távíró-karó,
Nincs teneked vágyad egekbe törő és
Nagyot akaró.

Fejbed be van kötve vasdrót idegekkel
A központba, hol
Egy világ szívének, eszének mozgó
Gépe zakatol.

Keresztül áramlik agyadon százféle
Titkos susogás,
Porcellán fűledbe egyik drót behozza
S kiviszi a más.

Gyerekek hallgatják odanyomott fejfed
Zúgó derékad,
Ha útik, megmordul, hanem egyéb választ
Senkinek se ad.

Korrektebb karót én ezen a világon
Nem is ósmerek,
És vélem szavaznak mind a jó izlésű
Uri emberek . . .

Hanem most mennem kell! jelző harangom már
Cseng idegesen,
Mozgó szolgálathoz vagyok én beosztva
Sajnos, odabenn.

Ott végzem úgy mint te, a mit hivatásom
Vállaimra ró:
Viszontlátásig hát! édes hű kollegám,
Távíró-karó!

A budapesti orvoskar egyetem története. A budapesti orvosi egyetem tudós tanára, dr. Högyes Endre, mint az 1895—96-iki iskolaév dékánja szerkesztette az ezredév alkalmából azt a nagyterjedelmű monografiát, melynek címe: *Emlékkönyv a budapesti kir. magyar tudomány egyetem orvosi karának múltjáról és jelenéről*. Nagy lapjainak száma 1004, s hozzá még táblázatok, egy csomó arckép, az egyetemi régi és új épületeknek fotográfiák után készült képe, alaprajza. A könyv röviden a magyarországi gyógyítás történetét is magában foglalja, igen részletesen pedig az orvosi tudományok oktatását, fejlődését, mióta a nagy-szombati egyetemnél 1770-ben Mária Terézia felállította az orvosi kart a bécsi egyetem mintájára, s első kari igazgatónak Gily János nagy-szombati városi főorvos nevezetett ki; kivülé még öt tanár működött. Hét év múlva az egyetem Budára helyeztetett, s az egész egyetemi rendszer átalakult. Az orvosi előadások ellenőrzésére országos főorvosi (protomedicus) állás szervezetet, melyre 1786-ban Vezsa Gábort neveztek ki. Ez orvosi egyetemünk kezdete.

Högyes műve aztán egy századnál nagyobb időt ölel át, s tanulságosan tárja föl közművelődésünk egyik legnevezetesebb részét, az egészségügy fejlődését, az egyetem magyarosodását, s a magyar orvosi tudomány megalakulását. Kezdetben a tanárok idegenek; a tanítványok nagy része még 1848-ig német ajkúnak van följegyezve. A tanítás nyelve az orvostanhallgatóknál 1860-ig latin; II. József császár alatt és az 50-es években egyes tárgyra német, a sebészet hallgatóira magyar és német, sőt a század második tizedében szláv is. 1860 óta a tanítási nyelv magyar.

Az orvosi oktatást kezdetben a sebészek — a kiharigok — hallgatták legtolemegesebben, kiknek csak csekély iskolázást kellett bizonyítani, sőt alig valamit. A gyógyszerészetre az orvosi kar hatásköre 1772-ben terjedt ki. Addig akárci lehetett patikus, ha mint inas tanulta, épen mint akárci mesterséget. Orvosi egyetemünkre, mint egész közéletünkre nézve, az 1867-iki év hozta meg a modern változást. A magyar egyetem orvosi kara kiemelkedik szűk köréből, a tanári kar kiegészül, megbővül. Orvostanhallgató volt 1770-től 1867-ig 13,808, míg innentől kezdve 1895-ig 21,220, sebészhallgató az 1867-ig terjedő időszakban 11,846, azután csak 612, a mi öröndetes, mert a teljes kvalifikáció megkövetelését mutatja. Az országos közegészségügy fejlődését kiegészíti a szülészet és fogászat gyakorlásának tanítása is. Az orvosi kar felállítására óta 46 külön tanszékter rendszerezettek. 1895-ig a tanító személyzet államilag fizetettel alkalmazott 78 nyilvános rendes tanárból állott.

Mindeniket felsorolja a könyv s közli életrajzukat, irodalmi munkásságukat, többeknek arcképet is bemutatja. A rendes tanárok sorát a horvát születésű Schoretits Mihály nyitja meg, vesprérmegyei tisztifőorvos, kit 1770-ben a nagy-szombati egyetemhez neveztek ki az áltanános kórtan és

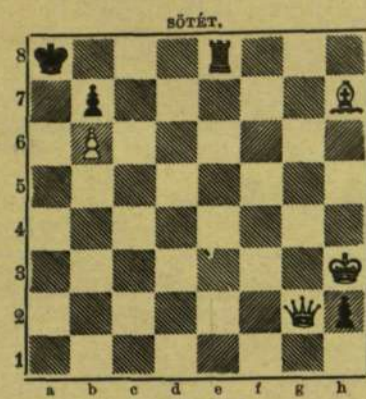
lyozásnál. Mikor 1878-ban a József-műgyetemen külön tanszéket állítottak a vízépítésnek, erre Klimmet hívták meg. A Tiszaszabályozás körül kifejtett nagy érdemei működéséről 1888-ban a kir. tanácsosi címet kapta. Ravataltól a műgyetemen könyvtárának termében állították föl a koszorukkal halmozott el. Temetése jan. 27-ikén ment végbe, a főváros közönségének, a műgyetemen tanári karának, ifjúságának s a tudományos szakférfiak mély részvétele közt. Kóporsójánál Ilosvay Lajos dékán tartott szép beszédet. A budai németvölgyi temetőben helyezték el nyugalomra, s itt az ifjúság nevében Tucsak Gyula mondott búcsúzt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Zsínkó István dr., pécsi székesegyházi várprepost, címzetes apát, a III. oszt. vaskoronarend lovagja, gyémántmisés pap, élete 87-ik, papságának 63-ik évében. Pécsen. — Sacher Gusztáv, a fővárosi VIII. kerületi főreáliskola tanára, régi honvéd, születésére nézve lengyel, ki a szabadságharc kezdetén a lengyel legióba lépett, s végig küzdötte a hadjáratot, később pedig Budán elvégezvén tanulmányait, 1863-ban a belvárosi reáliskolánál tanár lett, s a fővárosi tanári kar egyik legbecsültebb és hazafiásabb tagjai közé tartozott; 72 éves korában hunyt el. Budapest. — Várally József, 1848—49-ki vörös-sapkás honvédhadnagy, nyugalmazott gázdatiszt, 74 éves korában, Nyiregyházán. — FEKETE József, ref. tanító, a vörös-sapkás zászlóalj katonája, ki 45 évig működött Böcsön mint tanító, 70 éves korában. — SZÁRNASSY János, 1848—49-ki honvédfőhadnagy, 72 éves korában, Ó-Kanizsán. — HORVAY ANDRÁS, ügyvéd, 1848—49-ki honvéd, királyi bányatanácsos, 76 éves korában, Budapest. — IRVAY PÉTERFÉLE LÁSZLÓ, nagykereskedő és földbirtokos, Győr város bizottságának és a győri keresk. és iparkamarának tagja. — RIGÓ ANTAL, nagy-átádi községi jegyző, ki több, mint 35 évig működött Nagy-Atádon, életének 66-ik évében. — KONYA DÁNIEL, földbirtokos és megyei bizottsági tag, 67 éves korában, Nagy-Borosnyón. — SIMON PÁL, nagy kiterjedésű család aggastyána, 83 éves korában, Budapest. — Kun-Madarason temették el. — TISZAVÖLGYI HEGERŐS LAJOS, altábornagy, a 28-ik gyalogcsapat-hadosztály parancsnoka, Laibachban. — BARTAY János, a nemzeti zenede tanára, 74 éves korában, Budapest. — Id. KOZMÁRI János, 76 éves korában, Gyöngyösn. — GÉCZY ISTVÁN, nyug. fővárosi rendőrtanácsos, a legrégebb rendőri tisztviselők egyike, Jászberényben. — BÜCHLER SALAMON nyug. néptanító, Kaposvárott. — KOPITS János, 58 éves korában, Kaposvárott. — BÉLÉNVALY KORNÉL, cs. és kir. nyug. szidás százados, Késmárkon, 59 éves korában. — KÁLMÁN FERENCZ, Nagyvárad egyik öreg polgára, 86 éves korában. — ZAFIRI LÁSZLÓ, 1848—49-ki honvédhadnagy, nyug. állami tanítóképző tanár, 67 éves korában, Mármaros-Szigeten.

Incei Szóts Józsefné, szül. Bogner Matild, Szóts József kolozsvári néhai orvos özvegye, Szóts Albert honvédelmi miniszteri osztálytanácsos édes anyja, 81 éves korában, Kolozsvárt. — WENK FERENCZÉ, szül. Eisenhut Emma, pécsi püspöki uradalmi intéző főerdész neje, Nádason. — ÖZV. IDŐS LEBANOVICH ISTVÁNÉ, szül. Schwob Julia, Budapest. 80 éves korában. — LAZÁR LAJOSNÉ, szül. Kókosi Serester Matild, 22 éves korában, Brassóban. — JÁMBOR KÁRMÁNNÉ, szül. Törő Jusztin, néhai Jámbor Kálmán volt mezővárosi tiszteletbeli esküdt özvegye, 52-ik évében.

SAKKJÁTÉK.

1991. számú feladvány. Koss J.-től.

Világos.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

As 1979. számú feladvány megfejtése Schiffer V.-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Fb4-d6 ... Kf4-f5 (a) 1. ... Kf4-h5 (b) 2. Vh1-b1+ ... d4-d5 2. Vh1-g1 ... Kh5-h6 3. Vb1-c3+ ... Kf5-g4-e6 3. Fd6-f8+ ... stb. 4. H mat.

Világos. b. Sötét. 1. ... d4-d3 2. Hh5-g7 ... a6-a5 3. a3-a4 stb.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Sárospatakon: Gérecz Károly. — Csomonyán: Németh Péter. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 2-ik számában közölt képtalány megfejtése: Boldog új évet!

Szerkesztői mondanivalók.

Az Elbe partján. Indulás előtt — érkezés után. Mindkettő tehetségéről tanúskodik; de vannak mindkettőben egyenlenségek, erőteltet vagy színtelen kifejezések. Némi átdolgozás után azonban mindkettő közölhető lehet. A nagymama. Komoly törekvést mutat, Hugo Viktor pompázó nyelve, szingazdag költészete nagyon megfakult benne. Eddig balga voltam ... Csinos dal, de ráférne még egy kis simítás. Az ilyen erőteltet sorok: 'Gyötrők voltak', 'Intő volt csak', rontják az összhangot. Dalok a tengerrel. A közlendőik közül soroztuk. Nem közölhetők: Őszszel. A kedély vihara. Születésem napján. Boldog volnék. Visszontiltás. Démon

Egy dal szívemből. Kétféle szerelem. A legszebb dal. Van mindkettőben ügyes, fordulatos költői gondolat; a kidolgozás azonban egyenlően. Gondos simításra volna szükség. Vallomás. Nehézkesen indul; okoskodással kezdődik, pedig a lyrai költeménynek közvetlenül kell előtérni a szívől. Vallomás. Késég. Gondolkodó főre és érző szívre vallanak; de azt is elárulják, hogy csak műkedvelő munkái. Az élet. Száras, döcögős próza. Mikor legelőször. Nem régi, ha véletlen. Az első még megjárja, de a második már egészen gyöngö.

Heti naptár, február hó.

Table with 3 columns: Nap, Kath. prot. naptár, Görög keleti naptár. Rows for days of the week and dates.

Felélő szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Selyem-damasztok 65 krtól 14 frt 65 krig méterenkint — valamint fekete, fehér színes Henneberg-selyem 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint sima, csikos, kockázott, mintázott, damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőség, 2000 szín és mintázatban stb.) megrendelt áru postabér és vámmentesen a házhoz szállítva mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (cs. és k. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Svájczba címzett levelekre 10 kros, levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek.

Legjobb és leghirvevesebb pipere hölgypor: a La VELOUTINE 6959 Különleges Rizapor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Az arca szépsége legbiztosabban úgy érhető el, ha az a Lechner-féle zsirpuder, Lechner-féle Hermelinpuder és Asziasipuder alkalmazásával ápolatják. Ezek a híres arczpuderek a legmagasabb hölgykörökben és a legelső rangú művésznők által előszeretettel használtatnak; nagy előnyük, hogy a bőrnek viruló, üde rózsás színt adnak és nem lehet észre venni, hogy az arczpuderezve van. Kapható — csupán zárt dobozokban — a gyári raktárban: Berlin, Schützentr. 31. és minden illatszerárúsnál. — Utánzatoktól óvakodni kell. 7051 Lechner L., Berlin, kir. archnézők szállítója.

SIKKES EGYENRUHÁKAT

tábornokoknak, tiszteknek, önkénteseknek, vasuti és postahivatalnokoknak, erdészeknek, csendőrségnek, rendőrségnek, tűzoltóknak, pénzügyőröknek és anyakönyvvezetőknek készítenek

BLUM ÉS TÁRSA Ó császári és királyi Fensége BUDAPEST, IV., Sütő-utca 2. (Szervita-tér sarkán.) 7033

Arjegyzékek készséggel küldetnek.

Pontos címre figyelni tessék.

Már régi idő óta a nyírfa leve mindenütt mint szépsítő szer használatban van és a modern vegyészeti hatalmas haladása és az ebből származó számtalan cosmeticus készítmények sem voltak képesek a bevált nyírfaolajokat elnyomni; a legjobb bizonyítást tehát, hogy itt egy valódi, a természet által nyújtott szépsítőszerről van szó. 6889

Dr. Lengyel Frigyes-féle nyírfaolaj, selyem, damasztok

ajánlja Dr. med. Raspi tanár által a bécsi egyetemen procurator és Pfyffer tanár által Londonban kizárólag tiszt nyírfaolajból áll, mely csak egy sajt, 30 év óta gyakorlatilag végig átalakítás folytán vált használhatóvá. Ezen folyadék hatása, hogy a bőr felső rétegeit lassankint lehántja és ez által az alsó tisztított bőr fiatal színben és üdésében jó napvilágra, megszüntet mindennemű kiütést, nyíri seplőt, vörös foltokat, anyajegyeket, stb., stb., simítja a ráncos bőrt és a himlőhelyeket lassankint teljesen és az arczbőrnek üde egészséges színt kölcsönöz. Egy korsó ára használati utasítással együtt frt 1.50. — Figyeljünk a névre Dr. Lengyel Frigyes. Főraktár Budapest: Török József gyógyszerárban király-utca 12. szám.

Minden orvos tudja, hogy a tea és kávé nemhogy táplálnának, — ellenkezőleg az idegrendszerre káros befolyást gyakorolnak. Vizsont minden orvos elismeri, hogy a cacao, t. i. a jó cacao a legalkalmasabb húsopótlék, mely az idegesség kifejlődését gátolja s az idegrendszer zavarainál gyógyítólag hat. Hogy a kávé és tea a legtöbb embernek kevésbé illik, mint a valódi jó cacao, szintén elismert tény. Az is köztudomású, hogy a jó oldékony cacao elkészítése sokkal egyszerűbb, mint a tea vagy kávé elkészítése, a mennyiben e célra teljesen elég a forró vízzel való felöntés. Mindezeknél fogva természetes, hogy száradunkban, az idegesség századában, az orvosok melegen ajánlják a jó cacaoat mindennapi használatra. A jó cacaoon könnyen oldhatónak, könnyen emészthetőnek s a legnagyobb fokban pompás aromájának kell lennie, s épen e jó tulajdonságunknak köszönhető a Van Houten cacao az ő világhírűvé. 6988

MEGHÍVÓ

a „Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcson részvénytársaság“

részvényeseinek Budapest, 1897. évi február hó 6-án (szombaton) délelőtt 11 órakor a takarékpénztár helyiségében (VI. Andrassy-út 5. sz., I. em.) tartandó

IV-ik rendes évi közgyűlésére.

NAPIREND:

- 1. Az igazgatóság jelentése. 2. Zárószámok előterjesztése a felügyelő-bizottság jelentésével. 3. A mérleg megállapítása és a nyereség hováfordítása iránti határozathozatal. 4. A felmentvény megadása iránti intézkedés, az igazgatóság és a felügyelő-bizottságra nézve. 5. Az alapszabályok 26. §-a értelmében bejelentett indítványok. 6. Hat felügyelő-bizottsági és 8 választmányi tag megválasztása. 7. A felügyelő-bizottság tagjai díjazásának megállapítása. Budapest, 1897. január 22. Az igazgatóság.

Azon t. cz. részvényesek, kik ezen közgyűlésen résztvenni óhajtanak, felkértnék, miszerint nevékre írott részvényeiket az alapszabályok 20. §-a értelmében legkésőbb három nappal a közgyűlés előtt, tehát bezárólag 1897. február 5-ig Budapestben, a társaság főpénztáránál (VI. Andrassy-út 5. földszint) letenni sziveskedjenek, hol a letett részvényekről elismerényt nyernék, mely igazolási jegyül szolgál a közgyűlésen való részvételre. A közgyűlésen az alapszabályok 16. §-a szerint minden részvényt általa letett öt darab részvény után egy szavazat illet meg, azonban 30 szavazatnál többet sem saját, sem megbízójának nevében, sem mindkét minőségben együtt senki sem gyakorolhat. A mérleg és a felügyelő-bizottság reá vonatkozó jelentése az alapszabályok értelmében a társulat iróhelyiségeiben közzeszlendő ki van téve s kívánatra minden részvényesnek egy nyomtatott példány kiszolgáltatik. 7077

Dr. GÖLLIS-féle egyetemes emésztőpor.

(1857 óta kereskedelmi cikk.)

Etrendi szer, kitűnő hatása van különösen nehezen emészthető ételek feloldására, valamint az általános emésztésre és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer használva (évs után egy kávéskanálnyit téve a nyelvre s a szokásos itallal leöblítve) kedvező befolyást gyakorol a hiányos emésztés következtében fellépő jelenségeknél, minők:

gyomorégés, nyálkaképződés, székrekedés, aranyeres bántalmak és altesti pangás stb.

Ásványvizgyógymódnál, mint elő vagy utókura, vagy egyidejűleg a gyógymóddal kitűnő hatást fejt ki. Minden doboznak dr. Göllis peccsétjével és a bejegyzett védjeggyel kell lezárva lenni s mindenkor határozottan dr. Göllis-féle emésztő por kérendő a vétel alkalmával. — A dr. Göllis-féle egyetemes emésztő-por központi szétküldése: 7078

Bécs, I. kerület, Stefansplatz Nr. 6. (Zwettlhof).

Egy nagy doboz ára 1 frt 26 kr., egy kis doboz 84 kr.

Főraktár: Budape-t, Király-utca 12. Török József gyógyszerár.

Az „ÉVSZAK“

Divat- és kézimunka folyóirat szépirodalmi melléklettel.

Páris, London, Bécs, Berlin ujdonságai.

Mutatványzámokat kívánatra INGYEN küld a kiadóhivatal. 7044

„Könyves Kálmán“

magy. irod. részvénytársaság könyvkereskedése.

Budapest, VII., Kerepesi-ut 22.

Ara egy negyedévre 1 frt.

MEGHÍVÁS a „Pesti magyar kereskedelmi bank“ 55-ik rendes közgyűlésére,

mely 1897. évi február 13-án délutáni 6 órakor a bank helyiségében fog megtartatni.

TÁRGYAK:

- 1. Az igazgatóság jelentése. 2. A felügyelő-bizottság jelentése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása. 3. Alapszabályszerű igazgatósági választások. Az alapszabályok 36. §-a értelmében a kilépő igazgatósági tagok újból választhatók. 4. A felügyelő-bizottság választása.

Az alapszabályok 19., 20. és 21-ik §-ai értelmében minden részvényes, kinek részvényei három hónappal a közgyűlés előtt a bank könyveiben nevére be vannak jegyezve, jogosa van a közgyűlésen résztvenni, vagy magát meghatalmazott által helyettesíttetni, kinek azonban szintén részvényesnek kell lennie. A szavazati jog érvényesítése czéljából a részvények, szelvényekkel együtt, az alapszabályok 18-ik §-a értelmében folyó évi február 10-éig a bank értékpapír-pénztáránál letendőek, hol is az 1875-ik évi XXXVII. törvényczikk 198. §-a és az alapszabályaink 45-ik §-a értelmében a megvizsgált évi mérleg a felügyelő-bizottság jelentésével együtt nyolc nappal a közgyűlés előtt átvehető. 7082 Budapest, 1897. január hó 28-án.

Az igazgatóság.

PSERHOFER J.-féle

gyógyszertár, Bécsben, I. kerület, Singerstrasse 15. szám alatt „zum goldenen Reichsapfel“

„VÉR TISZTÍTÓ LABDACSAI“

melyeket azelőtt „Egyetemes labdacsoznak“ neveztek, jogosan megérdemlik az utóbbi nevet, mivel ezek a labdacsok nagyon sok betegségben használhatók, kitűnő hatásúak. Ezek a labdacsok az évtized óta vannak általánosan elterjedve és kevés olyan család van, mely egy kis készletet ne tartana otthon ebből a kitűnő házi szerből. Számos orvos ajánlja ezeket a labdacsokat házi szernek, különösen ama bajok ellen, melyek rossz emésztés és székrekedés által támadnak, u. m.: epékeringés zavara, májba, bélyöngesség, felfúvódások, az agyban való vértelulások, aranyér esteiben stb. A vértisztító tulajdonságuknál fogva különös jó hatással vérszegénységben és az ebből eredő betegségekben: sápadtságban, ideges fejfájásban stb. A vértisztító labdacsok hatás enyhe, fájdalmat nem okoznak és így a leggyöngébb betegek és gyermekek is bízvást bevehetik. Ezen vértisztító labdacsok több mint 100 év óta tiszta és hamisítatlan minőségben kaphatók az „arany birodalmi almához“ címzett gyógyszerárban Bécsben, Singerstrasse 15. sz. a s egy 15 szem labdacsoot tartalmazó doboz (skatulya) ára 21 kr. o. é. Egy csomag, melyben 6 doboz van, 1 frt 5 kbra kerül, bérmentve utánvételi küldésnél 1 frt 40 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik el. Az öszeg előleges beklüldésénél (mi legjobban postautalványval eszközölhetik) bérmentes küldéssel együtt: 1 csomag 1 frt 25 kr. 2 csomag 2 frt 30 kr. 3 csomag 3 frt 35 kr. 4 csomag 4 frt 40 kr. 5 csomag 5 frt 30 kr. és 10 csomag 9 frt 20 kr-ba kerül. Ezen kívül még mindennemű megbízások elfogadhatnak s a leggyorsabban és legolcsóbban teljesítetnek az „arany birodalmi almához“ címzett gyógyszerárban: Bécs, Singerstrasse 15. sz. a.

Csak azon labdacsok valódiak, melyeknek használati utasítása J. Pserhofer aláírásával van ellátva és ezen aláírás minden doboz födelén vörös színben van nyomtatva. 7005 Raktár Budapest, Török József gyógyszerárban, Király-utca 12. sz. a.

Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár rendes közgyűlését

folyó évi február hó 11-én délután 4 órakor központi osztályában (V., Dorottya-utca 4. sz. a. saját épületében) tartja, melyhez a t. cz. részvényesek az alapszabályok 12., 14. és 15. §-ai értelmében tisztelettel meghívatnak.

TÁRGYSOROZAT:

- 1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a múlt évi zárószámok előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása, s az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása iránti határozathozatal. 2. Felhatalmazás az igazgatóság részére az intézet kerepesi-uti házának eladására és esetleg más ingatlanok vételére. 3. Tizenkét igazgatósági tagnak választása három évre.

Azon t. cz. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni s szavazati jogukat személyesen vagy más meghatalmazott részvényes által gyakorolni óhajtják, sziveskedjenek az alapszabályok 18. és 20. §-ai értelmében legkésőbb 1896. évi december hó végeig saját nevékre irt részvényeiket legkésőbb 3 nappal a közgyűlés előtt a takarékpénztár központi vagy budai osztályában (V. ker. Dorottya-utca 4. sz., vagy II. ker. Pó-utca 2. szám) letenni; ugyanott a megvizsgált 1896. évi zárószámok és a felügyelő-bizottsági jelentés példányai az alapszabályok 147. §-a értelmében átvehetőek. 7077 Budapest, 1897. évi január hó 27-én.

Az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár igazgatósága.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. **50,000 kilo.** Kapható minden fűszer-és csemege-kereskedésben és csukrászdában. 6896

RETOUCHE gyorsfestő szakálra.

Kapható dobozokban 2 forintjával. Ezen új, kiténő készítmény által képesek vagyunk, az egészségre minden legkisebb hátrány nélkül s minden bőrpiszkítás mellőzésével, pillanatnyi idő alatt a szakált állandóan szőke, világos-barna, sötét-barna vagy fekete tésztébe festeni. Feltett hajminkták a raktárban megtekintés végett ki vannak téve. **Megrendeléséknél kérjük a kívánt színt megjelölni; a haj festésében gyakorolt fodrászt ajánljhatunk.** 7079

BERGER LEÓ kávéháza

Erzsébet-körút 58. sz., a Royal nagyszálló és a körúti fürdővel szemben. **Elismert legjobb kávé Budapesten.** Legújabb villamos ventiláció; a helyiség teljesen fűtmentes. Francia és angol illusztrált lapok és napilapok, orvosi és jogi szaklapok, valamennyi sportlap. 7071 **Praecisio tekeasztalok.**

Lesoványodásra s egyidejűleg az egészség erősítésére 2 hónapig veendő a dr. Blyn s dr. Duchesne-Duparc klin. tanár, becsültrend lovagja — megfigyelt után Boisson gyógyszer. által készített „per-za-pilula”, vesicinosinevel előállított új készítmény. Egy 3 frtos nemzetközi posta-utalvány küldésével bérn. szállít egy palackkal: **M. BOISSON, 100 rue Montmartre, Paris.** Budapesten kapható: **Török József** gyógyszerésznél, király-utca 12. szám. 7050

SZABADALMAKAT (Patente). Kiskészítő, védjegyeket és mintákat belajstromtat, a világ minden államában, legkedvezőbb feltételek mellett, **RÉTHY JÁNOS**, nemzetközi szabadalmi iroda. Budapest, Erzsébet-körút 2. szám. (Tulajdonos Zielinski Szilárd, okl. mérnök.) 7015

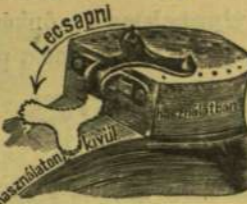
Mmes KEIFEL ÉS HIRSCH

mell- és vállfűző készítőnk Budapest, IV., Váci-utca 19. Egyedüli cég, mely e szakmában az ezredéves orvosi kiállításon a II. Millenniumi nagy éremmel lett kitüntetve. 7081

A fűző finom fehér vagy szürke drillből készül, legjobb hozzávaló és csakis valódi halcsonttal. 8 forinttól kezdve megrendelhető.

Szabadalmazott Jégsarkantyúk!

Ezen rendkívül egyszerű jégsarkantyúk minden más gyártmány fölött előnyű érdemeik. Jólal kisebb és könnyebbek, nem sörítik a sarkat, és nem is kell attól eltávolítani. Használaton kívül teljes n láthatatlanok. 60 kr.-nak előzetes beküldése ellenében portómentesen, vagy postautalványt mellette szétküldi: **C. A. Stanek jun. Reichenberg.** 7010

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER

Nines többé köhögés!

Tüdő- és gégebajban szenvedők részére.

Med. univ. **Dr. FÁYKISS KÁROLY** szepesi kárpáti gyógyfűkivonata

1 üveg 75 kr., csukorkák egy doboz 35 kr., thea 1 csomag 50 kr., egy kis próbasomag 25 kr., 30 év óta a legjobb sikerrel használták köhögés, rekedtség, hurut, hörgőhurut, influenza, légzési akadályoknak, oldalszúrásnak, tüdőgyulladásnak és idegihörgőhurutnak. 7028 Kapható Kollár Testvérek a Nagy Kristóf-utca ezimzett gyógyszerárban, Budapest, IV. ker. Kristóf-tér 2. Váci-utca és Kristóf-tér sarkán.

4 arany, 18 ezüst érem, 30 tiszteleti és előismerő oklevél.

Kwizda-féle korneuburgi marha-táppor.

Veterin.-diätetikai szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára. 43 csendő óta a legelső istállóban kitűnő sikerrel alkalmaztatik a táplálkozás kedv hiányánál, rossz emésztésnél; a tehének tejének bővítésére és jobb télele ezüdjéből. Ár: 1/2 doboz 75 kr., 1/4 doboz 35 kr. Csopán a fenti védjeggyel ellátva valódi és kapható minden gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésben. — Főraktár: **Kwizda Ferencz Joh.** ca. és kir. osztr.-magyar és román kir. ud. szállító. 6999

Kinek van szeplője?

vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztonsággyal fordulhat annak eltüntetése végett a világhírné

Seraül arczenőcsőhöz, mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztálanságot, hanem az arcbőrt vakító fehérre, tisztává és üdévé teszi. — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr. Kapható Budapesten: **Török József** gyógyszerészes urnál, **Egger-féle 'Nádor'** gyógyszerárban valamint minden magyarországi gyógyszerárban. 6903 **Rozsnyay Mátyás** gyógyszerész, Aradon.

„BUDAVÁR BEVÉTELE“

körkép, városligeti fasor 47. sz. 7075 **megnyilt január hó 30-án.** A villamos és vasuti kocsik megállóhelye.

Foulard-selyem valamint fehér, fekete és színes selyemkalmák mindentelő minőségben, igazi gyári áron, a valódiság és tartóságért való jóállás mellett, méterenként 35 krtól tizenkét frtig portó- és vámmentesen házhoz szállítanak. Legjobb követelést magrendelési forrás magánosok részére. Ezer meg ezer előismerő irat. Műtár franko. Svájcba a levélportó kifizérés. Selyemkalmagyárak szövetsége Zürich. 0062 Spanyol kir. udvari szállító. Spanyol kir. udvari szállító.

FÖLDVÁRY IMRE

BUDAPEST 7052 Koronaherceg-utca 11. és Kerepesi-út 9. sz.

Levélbéllyeg-kereskedés PRÜCKLER J. C.

Budapest, IV., Régi posta-u. 5 Alapított 1876. 7014 Veszek! Eladok! Cserélek!

Váljunk el

az eddig használt értéktelen szerektől. Köhögésnél, rekedtségél, a torok és légzési szervek minden zavaráinál teljes biztossággal hatnak

EGGER MELLPASZTILLÁL.

Ezrekre menő hálairatok rendelkezésére. Egy doboz ára 50 kr. és egy forint. Próbadoz 25 kr. Kaphatók minden gyógyszerárban. — Főraktár: **Egger-féle gyógyszerár a 'Nádorhoz'** Budapest, Váci-körút 17. 6968

Páris 1889. **Kitüntetve** Brüsszel 1891. Genf 1889. Bécs 1891. 1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetememes gyomorpor

Barella P. F. W.-től Berlin SW., Friedrichstrasse 220, a franciaországi orvosi társulatok tagja. Orvosilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sikeres, még idült gyomorbojzoknál is. Szállít próbára ingyen, csopán a viteldji megértésére mellett, berlini főraktárából. Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60 Raktár:

Budapest: Török József gyógyszer. király-utca 12. szám. 6992

Főiskolai Dr. KUN ZOLTÁN kiproháti

legazg.-orvos gyógyszerel **Vérképző labdacok,** rózsaszínre csukrozva: **vérzsűgő-dők, görvéllyörökök, lástalan tífóbetegnek legjobb gyógyszere.** 1 üveg ára 1 frt 80 kr. **Hurut labdacok,** gyomorhurut, tüdő- és gégehurut, **tüdővész, hideglelés, malária, gyümökör ellen legkiválóbb!** 1 üveg ára 1 frt 80 kr. **Női betegségek** ellen leghasznosabb gyógyszer az **IBI-GALÓ POB** 1 doboz 1 forint 20 kr. **Dentipurin-szájvíz** legjobb minden szájvíz fölött; **Kitűnő javasra a ragályos torokbojzoknak is!** Ára 60 krajczár. **A Purpurin Crème** arcz- és kézenőcnek meglepő hatás van! 5 nap alatt az arczról minden foltot eltávolít s bárszínűvé varázsolja. 1 tégely 1 frt 20 kr. Kaphatók a készítmény:

TRSTYANSZKY K. gyógyszerésznél

Sárospatakon. 6839 Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszerárban, király-utca. **Dr. Buday Emil** gyógyszerárban, Városház-tér. Minden drogus-üzletben és gyógyszerárban kaphatók.

VASÁRNAPI UJSÁG

6. SZÁM. 1897. BUDAPEST, FEBRUÁR 7. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetők felhívása: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **egész évre 12 frt** POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 * Csopán a **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 8 frt félévre — 4 * Csopán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** egész évre 5. — félévre — 2.50 Külföldi előfizetőknek a postalg megfizetésű világitás a csatlakozó.

KLIMM MIHÁLY.

1851—1897.

A BUDAPESTI kir. József-műegyetem mély agyásba borult Klimm Mihály halálával, a ki, mint a vízépítéstan rendes tanára, egyik tekintélyes tagja volt hazánk egyetlen műszaki főiskolája kiváló tanári testületének. A természet erős testtel és erős lélekkel áldotta meg; de míg lelke, nemes becsüvgytől sarkalva s a nehézségeket ritka erélylyel legyözve, folyton és sikeresen előre tört s egy perczre sem lazkodott: addig testét súlyos, emésztő kór ejtette hatalmába, s hosszas, kínos küzdelem után ugyan, de végre mégis legyözte. Klimm, a ki a vízépítést, ezt a földmívelő országunkban oly fontos tudományszakot választotta szak-tárgyául, s annak úgy elméleti, mint gyakorlati terén a legelső művelői közé küzdötte föl magát hazánkban, életének delén, 45 éves korában hagyta itt földi pályáját, a melyen annyi elismerésben és annyi sikerben részesült.

Klimm 1851-ben született Budapest, hol atyja egyszerű iparos volt. Reáliskolai tanulmányait kitűnően végezvén, a budai műegyetem hallgatója lett, a mi a tanulmányokon kívül nagy anyagi gondot is rótt rá, mert szegénysorsú atyja nem juttathatott neki elegendő költséget. De ez a tehetséges ifjút nem csüggesztette, sőt még nagyobb szorgalomra sarkalta. Így csakhamar ösztöndíjat nyert, nyaranta pedig mérnöki munkákat végezve, tartotta fenn magát. Tanulmányai végeztével előbb tanárségéddé választották, majd 1872-ben megszerezte a mérnöki képesítést. De a fiatal mérnök előtt már ott lebegvén életének a mindennapinál magasabb célja, nem sietett mindjárt a gyakorlat terére, hanem, hogy elméleti képzettségét gyarapíthassa, tovább folytatta tanárségédi működését a műegyetemen; majd az oktatásügyi minisztertől utazási ösztöndíjat nyervén, vízépítészeti tanulmányok céljából külföldre ment.

Külföldi tanulmányúttja nevezetes fejezet élettörténetében; s a jól megvetett alapon ekkor épült föl szak-tudományának az a kincses háza,

mely később hírnevet szerzett neki. Volt Bajorországban, Svájcban, a Rajna mellékén, Hollandiában, Belgiumban, az aacheni polytechnikumon assistensi állást is viselt; 1873-ban pedig Hamburgba vonzótták az ott folyó nagy vízépítkezések. Itt a nagy nevű Dalmann közbejárására, kire, mint egyik legnagyobb mestere, mindig hálával emlékezett vissza, alkalma nyílt tényleges részt venni a vízépítési munkálatokban, nevezetesen az Elbe szabályozásában és a kikötő építésében.

1874 tavaszán Cseh-, majd Szászországba utazott, s Drezdában a kir. vízépítészeti igazgatóság szolgálatába lépett s állását nemcsak gyakorlati továbbképzésére, hanem elméleti készségének még fokozottabb kiterjesztésére is felhasználta, miközben törhetetlen kötelesség-érzetével, kiváló szellemi képességével és alapos tanultságával feljebbvalóinak szeretetét nagy mértékben sikerült kivívnia.

Külföldi útjának részleteiről, tapasztalatairól, tanulmányairól Klimm félévenként magvas, ki-

merítő jelentéseket tett. A közoktatási kormány e külföldi útnak szép eredménye által indítatva, Klimm részére az ösztöndíjat 1875-ben újból meghosszabbította, s ő ekkor járta be a badeni nagyhercezséget, megismerkedett az ottani kisebb folyók szabályozásával, aztán pedig Elzász-Lotharingiába ment, s hogy az ottani vízépítési alkotásokat teljesen áttanulmányozhassa, a fő-kormányzóság szolgálatába állott. Így csakhamar tágas működési tért nyert a hírneves Grebenau vízépítési igazgató mellett, a ki 1877-ben meghalván, a Felső-Rajnára vonatkozó összes ügyek elintézése Klimmre bízott. De mikor a hazának is szüksége lett jeles fiára, 1878-ban kilépett a német birodalmi szolgálatból, s a műegyetem hívására helyettes tanári minőségben vállalkozott kedvelt szaktudományának, a vízépítészettannak előadására.

Azóta állandóan itthon lakott s munkálkodott. 1879 június 11-én a vízépítészeti tanszék rendes tanárává nevezetett ki a műegyetemen, s ő lelkesedéssel foglalta el a technikai tudományok csarnokában helyét, a melyre, mint kimagasló szakember, pályázat mel-lőzésével hivatott meg.

Klimm, mint tanár, kitűnően tudta gyakorlati és elméleti ismereteit tanítványaiával közölni. Nemes gondolkodású ember volt, szives, lekötelező modorú; de a mit helyesnek, szükségesnek ítél, ahhoz szívósan ragaszkodott, s azt törhetetlen erélylyel keresztül tudta vinni. Hogy mennyire értett az adminisztrációhoz, azt akkor nyílt alkalma megmutatni, mikor a műegyetem 1889-ben, majd ismételve 1890-ben rektorrá választotta. A műegyetem szervezete a nélkül is erős; nem enged tért ingadozásoknak sem tanulmányi, sem fegyelmi szempontból; a tanári testületben is valami tiszteletre méltó tradíciója él az összetartozás érzetének, az intézet érdekei ápolására irányuló törekvésnek; de a Klimm rektor éles szeme, erős keze és fenkölt gondolkodása még biztosabbá tette az intézet jó irányú haladását, s a tanári kar a szeretett tisztársban habozás nélkül ismerte el a derék vezetőt.

Hogy a műegyetem vizmérő álló-

KLIMM MIHÁLY.